

**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE**

2 février 2023

PROPOSITION DE LOI**modifiant l'ancien Code civil et
le Code judiciaire en vue d'instaurer
un plan de parentalité**

(déposée par M. Koen Geens et consorts)

**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

2 februari 2023

WETSVOORSTEL**tot wijziging van het oud Burgerlijk Wetboek
en het Gerechtelijk Wetboek met het oog op
de invoering van een ouderschapsplan**

(ingediend door de heer Koen Geens c.s.)

RÉSUMÉ

Actuellement, les époux, les partenaires et les ex-partenaires ne sont pas suffisamment incités à réfléchir aux conséquences de leur séparation pour leurs enfants. Cette proposition de loi vise à souligner l'importance d'une séparation respectueuse, réfléchie et attentive aux intérêts de l'enfant. Elle instaure dès lors l'obligation d'établir un plan de parentalité lors de la demande de divorce ou à la fin de toute autre forme de cohabitation que le mariage. Le plan de parentalité devra établir les modalités de l'organisation de la parentalité commune après la séparation.

En l'absence d'accord au sujet d'un point ou de plusieurs points du plan de parentalité, le tribunal pourra statuer sur les points au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé par les parents.

Le plan de parentalité doit être un accord flexible qui évoluera en fonction de l'âge des enfants et qui pourra être modifié et complété de façon concertée. Par ailleurs, il est également essentiel que les enfants soient entendus et associés – dans la mesure du possible – à l'élaboration et aux modifications du plan de parentalité.

SAMENVATTING

Op heden worden echtgenoten, partners en ex-partners niet voldoende gestimuleerd om na te denken over de gevolgen van de beëindiging van hun relatie voor de kinderen. De doelstelling van dit wetsvoorstel is nadruk te leggen op respectvol en doordacht uit-eengaan met aandacht voor het kind. Dit wetsvoorstel introduceert daarom de verplichting tot opmaak van een ouderschapsplan op het moment van het verzoek tot echtscheiding of bij het beëindigen van een andere samenlevingsvorm dan het huwelijk. Dit ouderschapsplan moet de afspraken omtrent het organiseren van het gezamenlijk ouderschap na de breuk regelen.

Bij gebrek aan overeenstemming over alle of bepaalde punten in het ouderschapsplan, kan de rechter uitspraak doen over de punten waarover de ouders geen overeenstemming hebben bereikt.

Het ouderschapsplan moet een flexibel akkoord zijn dat naarmate de kinderen opgroeien mee evolueert en verder in samenspraak kan worden aangepast en aangevuld. Daarnaast is het ook essentieel dat kinderen gehoord worden en waar mogelijk inspraak krijgen bij de opmaak en wijziging van het ouderschapsplan.

08797

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant – Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigegekleurig papier)

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition reprend en grande partie le texte de la proposition de loi modifiant la législation en vue d'instaurer le plan de parentalité en cas de divorce (DOC 54 0066).

1. Contexte

Il apparaît que les relations amoureuses ont perdu en stabilité au cours des dernières années. Il est plus souvent mis un terme aux relations durables avec ou sans enfants qu'autrefois. Deux tendances majeures se dégagent à cet égard. D'une part, l'accent est mis sur le fait que les partenaires doivent avoir la possibilité de se séparer plus rapidement. D'autre part, une grande importance est accordée depuis deux décennies à un exercice équivalent du rôle parental. Les deux parents sont censés pouvoir assumer un même rôle tout au long de l'éducation de leurs enfants communs. Le plan de parentalité constitue un instrument permettant de répondre à ces deux tendances.

1.1. Ruptures entre parents

Le nombre de divorces s'est stabilisé en Belgique et semble même diminuer ces dernières années.¹ Des études de 2011 montrent toutefois que le mariage a beaucoup perdu en stabilité. En vingt ans, les mariages conclus en 1970, 1975, 1980 et 1985, ont été dissous dans, respectivement, 18 %, 22 %, 27 % et 29 % des cas. Il ressort d'une étude de 2016 que 42 % des divorces surviennent au cours des dix premières années qui suivent le mariage.² On observe à cet égard que ce sont surtout les couples avec enfants qui décident de divorcer par consentement mutuel³.

Beaucoup de divorces ou de séparations impliquent des enfants. Selon les estimations, un enfant sur cinq est confronté, en Flandre, à la séparation ou au divorce

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel neemt grotendeels de tekst over van het wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving met het oog op de invoering van het ouderschapsplan bij echtscheiding (DOC 54 0066).

1. Achtergrond

De laatste jaren lijkt het erop dat liefdesrelaties aan stabiliteit hebben ingeboet. Duurzame relaties met of zonder kinderen worden vaker dan vroeger beëindigd. Hierbij kunnen we twee belangrijke tendensen waarnemen. Enerzijds ligt de nadruk op het feit dat partners snel uiteen moeten kunnen gaan. Anderzijds gaat er de laatste twee decennia veel aandacht naar het opnemen van een gelijkwaardige ouderschapsrol. De beide ouders worden verwacht een gelijke rol te kunnen opnemen in de verdere opvoeding van hun gemeenschappelijke kinderen. Het ouderschapsplan is een middel om aan deze twee tendensen tegemoet te komen.

1.1. Breuken tussen ouders

Het aantal echtscheidingen in België is gestabiliseerd en lijkt de laatste jaren zelfs te dalen.¹ Studies uit 2011 tonen echter aan dat het huwelijk fel aan stabiliteit heeft ingeboet. Van de huwelijken uit 1970, 1975, 1980 en 1985 is er binnen 20 jaar respectievelijk 18 %, 22 %, 27 % en 29 % ontbonden. Uit een studie van 2016 blijkt dat 42 % van de echtscheidingen binnen de eerste 10 jaar na het huwelijk gebeuren.² Daarbij zijn het vooral de echtparen met kinderen die ervoor kiezen om uit de echt te scheiden door onderlinge toestemming³.

Bij een echtscheiding of een breuk zijn vaak kinderen betrokken. Naar schatting maakt één op vijf van de kinderen in Vlaanderen een scheiding of echtscheiding

¹ En 2000, on a recensé 27002 divorces. En 2004, on en comptait déjà 31405. Un pic a été atteint en 2008 avec 35366 divorces. Ce chiffre est retombé ensuite à 28903 en 2010 et à 25066 en 2014. Cette tendance à la baisse s'est poursuivie, avec 23135 divorces en 2018 et 21300 en 2020. Chiffres de Statbel, Thème Population, chiffres des divorces, <https://statbel.fgov.be/fr/themes/population/partenariat/divorces#panel-12>

² M. CORIJN (2016), *Het Vlaamse en Belgische echtscheidingscijfer: evolutie, positionering, verklaringen en gevolgen*, SVR-Verkenning 2016/4, Vlaamse Overheid, D/2016/3241/243.

³ M. CORIJN, "De evolutie van het aantal echtscheidingen in België in de periode 1970-2003", *EJ* 2005, afl. 7, 155.

¹ In 2000 waren er 27002 echtscheidingen. In 2004 waren dat er reeds 31405. Een piek werd bereikt in 2008 met 35366 echtscheidingen. Dat aantal daalde terug in 2010 tot 28903 echtscheidingen. In 2014 daalde dat verder tot 25066 echtscheidingen. Deze dalende trend zette zich verder. In 2018 waren er nog 23135 echtscheidingen en in 2020 waren dat er 21300. Cijfers Statbel, Thema Bevolking, cijfers echtscheidingen, <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/partnerschap/echtscheidingen#panel-12>

² M. CORIJN (2016), *Het Vlaamse en Belgische echtscheidingscijfer: evolutie, positionering, verklaringen en gevolgen*, SVR-Verkenning 2016/4, Vlaamse Overheid, D/2016/3241/243.

³ M. CORIJN, "De evolutie van het aantal echtscheidingen in België in de periode 1970-2003", *EJ* 2005, afl. 7, 155.

de ses parents⁴. En Belgique, deux divorces sur trois impliquent des enfants. Cette proportion est plus importante que dans les pays limitrophes, ce qui tend à indiquer qu'en Belgique, contrairement à ce qui se passe chez nos voisins, la présence d'enfants ne constitue pas un frein au divorce.⁵

Selon les derniers chiffres disponibles, le nombre de cessations de cohabitation légale est également en baisse, avec une diminution de 16,9 % entre 2019 et 2020. Quant à la durée de la cohabitation légale avant cessation, elle est en hausse. De 4,8 ans en 2019, elle est en effet passée à 5,2 ans en 2020. En 2020, le mariage était la cause de cessation de la cohabitation légale dans 47,9 % des cas et la déclaration de commun accord dans 41,8 % des cas.⁶

1.2. La rupture est réglée rapidement

Dans le cadre d'un divorce pour cause de désunion irrémédiable (DDI), les époux ne sont pas stimulés à réfléchir aux conséquences du divorce, comme c'est le cas lors d'un divorce par consentement mutuel (DCM). La loi met l'accent sur la rapidité de la procédure de divorce, mais pas sur la qualité. Des enquêtes montrent pourtant qu'en dépit de toutes les procédures accélérées, un divorce dure encore aussi longtemps qu'auparavant.⁷ Si les procédures judiciaires relatives au divorce à proprement parler sont plus courtes, le règlement des autres points litigieux entre les anciens partenaires prend toujours beaucoup de temps. La confrontation s'est donc déplacée du divorce vers ses conséquences. Souvent, ce sont les enfants qui en font les frais.

L'obligation d'élaborer un plan de parentalité influencera la durée de la procédure de divorce au sens strict. Si nous considérons qu'une procédure de divorce rapide est bénéfique, voire nécessaire dans certains cas, nous estimons essentiel, en règle générale, que les parents parviennent à un consensus en ce qui concerne les conventions relatives aux enfants. Un dialogue constructif sur l'éducation future est prioritaire dans le cadre du parcours de divorce. À cet égard, il faut bien évidemment

van de ouders mee⁴. In België zijn bij twee op de drie echtscheidingen kinderen betrokken. Dit aandeel is groter dan in onze buurlanden, wat impliceert dat in België kinderen, in tegenstelling tot onze buurlanden, geen remmende factor zijn voor een echtscheiding.⁵

Volgens de laatst beschikbare cijfers daalt ook het aantal beëindigingen van wettelijke samenwoning. Het aantal beëindigingen was in 2020 16,9 % lager dan in 2019. De duur van de wettelijke samenwoning voor beëindiging neemt ook toe. In 2019 bedroeg de duur 4,8 jaar. In 2020 steeg dat tot 5,2 jaar. De wettelijke samenwoning werd in 2020 in 47,9 % van de gevallen beëindigd door een huwelijk en in 41,8 % van de gevallen door een gezamenlijke verklaring.⁶

1.2. De breuk wordt snel afgehandeld

Bij een echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting (EOO) worden mensen niet gestimuleerd om na te denken over de gevolgen van een echtscheiding zoals dat wel het geval is bij een echtscheiding op grond van onderlinge toestemming (EOT). De wet legt de klemtoon op de snelheid van het echtscheidingsproces, maar niet op de kwaliteit. Onderzoek toont nochtans aan dat een echtscheiding met alle versnelde procedures nog even lang duurt als vroeger.⁷ De gerechtelijke procedures over de echtscheiding *an sich* zijn korter, maar de regeling van de overige zaken tussen de ex-partners neemt nog steeds veel tijd in beslag. Het gevecht werd dus verplaatst van de echtscheiding naar de gevolgen er van. Vaak zijn de kinderen hiervan het slachtoffer.

De verplichting tot opmaak van een ouderschapsplan zal een impact hebben op de doorlooptijd van de echtscheidingsprocedure in de strikte zin. Wij zijn van mening dat een snelle echtscheidingsprocedure voordelen heeft en zelfs vereist is in bepaalde situaties, maar dat in het algemeen een consensus tussen ouders over afspraken met betrekking tot het kind essentieel is. Een constructieve dialoog over de verdere opvoeding is prioritair ten aanzien van het echtscheidingstraject.

⁴ E. LODEWIJCKX, *Kinderen en scheiding bij hun ouders in het Vlaamse Gewest. Een analyse op basis van Rijksregistergegevens*, CGBS Werkdocument, 2005/7, D/2005/3241/238.

⁵ M. CORIJN (2016), *Het Vlaamse en Belgische echtscheidingscijfer: evolutie, positionering, verklaringen en gevolgen*, SVR-Verkenning 2016/4, Vlaamse Overheid, D/2016/3241/243.

⁶ Chiffres de Statbel, Thème Population, statistiques relatives à la cohabitation légale, <https://statbel.fgov.be/fr/themes/population/partenariat/cohabitation-legale>

⁷ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-studie", in: *Relaties en Nieuwe Gezinnen*, 2011, n° 1, 26.

⁴ E. LODEWIJCKX, *Kinderen en scheiding bij hun ouders in het Vlaamse Gewest. Een analyse op basis van Rijksregistergegevens*, CGBS Werkdocument, 2005/7, D/2005/3241/238.

⁵ M. CORIJN (2016), *Het Vlaamse en Belgische echtscheidingscijfer: evolutie, positionering, verklaringen en gevolgen*, SVR-Verkenning 2016/4, Vlaamse Overheid, D/2016/3241/243.

⁶ Cijfers Statbel, Thema Bevolking, cijfers wettelijke samenwoning, <https://statbel.fgov.be/nl/themes/bevolking/partnerschap/wettelijke-samenwoning#figures>

⁷ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-studie", in: *Relaties en Nieuwe Gezinnen*, 2011, nr. 1, 26.

noter que certaines situations particulières, comme les violences intrafamiliales, ne sont pas concernées.

Le même raisonnement s'applique aux partenaires cohabitants légaux qui souhaitent mettre fin à la cohabitation légale. Lorsque ceux-ci présentent conjointement ou unilatéralement une déclaration de cessation de la cohabitation légale, les enfants ne sont même pas évoqués. C'est également le cas lorsqu'il est mis fin à une cohabitation de fait.

Or, les conséquences d'un divorce ne touchent pas uniquement les partenaires, mais aussi et surtout les enfants. Une séparation responsable implique que l'on réfléchisse aussi aux conséquences du divorce ou de la séparation pour ces enfants.

1.3. *Rôle parental équivalent*

Au cours des dernières décennies, on assiste à une évolution vers un rôle parental équivalent après une séparation. Tant la loi du 13 avril 1995, qui a instauré l'exercice conjoint de l'autorité parentale, que la loi du 18 juillet 2006 qui visait à privilégier la coparentalité en tant que régime d'hébergement après un divorce (une séparation), insistent sur la responsabilité que les deux parents continuent à assumer dans l'éducation de l'enfant.⁸ Cette tendance se poursuit avec la loi du 19 mars 2010 visant à promouvoir une objectivation du calcul des contributions alimentaires des père et mère au profit de leurs enfants. Les travaux parlementaires de la loi du 19 mars 2010 ont mis en exergue l'utilité de fixer des accords pratiques dès le départ.⁹ À cet égard, la présente proposition de loi s'inscrit dans le prolongement de cette loi.

1.4. *Les défis d'aujourd'hui*

Les études révèlent plusieurs problèmes pratiques que le plan de parentalité permettrait de résoudre. L'étude IPOS sur le divorce intitulée "*Scheiding in Vlaanderen*" et réalisée en 2011 a notamment montré que les contributions alimentaires pouvaient être problématiques: pour 11,4 % des enfants, les parents bénéficiaires indiquent ne pas toujours recevoir l'allocation et dans 8 % des cas, le montant reçu est inférieur au montant convenu. L'étude a également montré que ce sont surtout les

Hierbij moet uiteraard wel de kanttekening gemaakt worden dat dit niet kan gelden voor bijzondere situaties zoals bij intrafamiliaal geweld.

Hetzelfde geldt voor de wettelijk samenwonende partners die de wettelijke samenwoning wensen te beëindigen. Wanneer de wettelijk samenwonende partners samen of eenzijdig de verklaring tot beëindiging van de wettelijke samenwoning afleggen, komen de kinderen zelfs niet aan bod. Dit geldt ook ingeval van de beëindiging van een feitelijke samenwoning.

Uiteengaan heeft niet enkel gevolgen voor de partners, maar ook en vooral voor de kinderen. Verantwoordelijk uiteengaan impliceert dat er ook nagedacht wordt over de gevolgen van de (echt)scheiding voor de kinderen.

1.3. *Gelijkwaardige ouderschapsrol*

De voorbije decennia was er een evolutie naar een gelijkwaardige ouderrol na scheiding. Zowel de wet van 13 april 1995 die het gedeelde ouderlijk gezag invoerde als de wet van 18 juli 2006 die het co-ouderschap naar voren schoof als de bij voorkeur te verkiezen verblijfsregeling na een (echt)scheiding, leggen de nadruk erop dat beide ouders verantwoordelijkheid blijven dragen voor de opvoeding van het kind.⁸ Diezelfde tendens werd verdergezet in de wet van 19 maart 2010 tot bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen. Uit de parlementaire voorbereiding bij de wet van 19 maart 2010 bleek dat het nuttig is bepaalde praktische afspraken bij aanvang vast te leggen.⁹ Huidig wetsvoorstel vormt in deze zin een verderzetting op deze wet.

1.4. *Huidige uitdagingen*

Uit onderzoek blijkt dat er in de praktijk een aantal problemen bestaan waar het ouderschapsplan aan tegemoet kan komen. Het IPOS-Scheidingsonderzoek "*Scheiding in Vlaanderen*" van 2011 toonde onder meer aan dat er een aantal problemen zijn met het betalen en ontvangen van de alimentatie. 11,4 % van de kinderen ontving de alimentatie niet altijd en 8 % van de kinderen ontving minder alimentatie dan het afgesproken bedrag. Het onderzoek wees daarnaast uit dat het vooral

⁸ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "*Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-studie*", in: *Relaties en Nieuwe Gezinnen*, 2011, n° 1, 2.

⁹ Proposition de loi modifiant le Code civil en vue d'objectiver le calcul des contributions alimentaires des père et mère au profit de leurs enfants, DOC 52 0899/002.

⁸ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "*Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-studie*", in: *Relaties en Nieuwe Gezinnen*, 2011, nr. 1, 2.

⁹ Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen, DOC 52 0899/002.

mères qui prennent en charge les frais extraordinaires liés à l'éducation¹⁰.

Les défauts de paiement des pensions alimentaires ou les cas de non-respect du régime de résidence convenu s'expliquent en partie par le non-respect des accords auxquelles les parents ne souscrivent pas dès le départ. Les conventions établies sur mesure et par les intéressés eux-mêmes seraient plus facilement respectées que les régimes imposés¹¹.

Il ressort en outre de la répartition des tâches familiales et éducatives que les mères prennent en charge la plupart des tâches familiales et que les pères se chargent surtout des tâches moins routinières telles que les sorties, etc. Si les parents établissent cette répartition au préalable, chaque parent peut prendre ou continuer à prendre en charge certaines tâches, y compris lorsque l'enfant ne réside pas chez lui. Une certaine continuité par rapport à la situation qui prévalait avant la séparation peut ainsi être préservée dans la répartition des tâches¹².

Enfin, il convient, lorsque des parents se séparent, de prêter également une attention suffisante aux intérêts de l'enfant. Récemment encore, le Commissariat flamand aux droits de l'enfant faisait observer qu'en cas de séparation, il n'était pas suffisamment tenu compte de l'enfant ni de son droit de parole¹³. Bien que l'enfant soit souvent la principale victime de la rupture des parents, ses souhaits sont trop peu pris en compte.

1.5. Conclusion

S'inspirant des expériences néerlandaises et belges en matière de médiation parentale¹⁴, la présente proposition de loi vise à instaurer l'obligation d'établir un plan de parentalité. Il est important que les parents qui se séparent réfléchissent aux conséquences de leur rupture pour leurs enfants. Même après leur rupture, les parents restent parents. Il est par ailleurs essentiel de souligner l'association des enfants mineurs au processus déci-

de moeders zijn die de buitengewone kosten voor de opvoeding ten laste nemen.¹⁰

De inbreuken op de betaling van het onderhoudsgeld of de vastgelegde verblijfsregeling zijn gedeeltelijk te wijten aan het niet naleven van regeling waar ouders zich niet van bij het begin samen achter scharen. Overeenkomsten die op maat en door de betrokkenen zelf worden opgesteld, zouden makkelijker worden nageleefd in tegenstelling tot opgelegde regelingen.¹¹

Uit de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken blijkt verder dat de moeder het merendeel van de zorgtaken op zich neemt en de vader vooral de minder routineuze taken zoals uitstappen maken en dergelijke. Ingeval ouders vooraf deze verdeling vastleggen, kunnen ouders bepaalde taken opnemen of verder zetten, ook wanneer het kind niet bij hen verblijft. Zo is een zekere continuïteit in de taakverdeling, overeenkomstig de situatie vóór de relatiebreuk mogelijk¹².

Tot slot moet er bij het uiteengaan van de ouders ook voldoende aandacht zijn voor de belangen van het kind. Recent wees het Kinderrechtencommissariaat er nog op dat het kind niet voldoende in rekening wordt genomen bij het uiteengaan en er te weinig aandacht is voor het spreekrecht van het kind.¹³ Hoewel het kind vaak het grootste slachtoffer is van de breuk van de ouders, worden de wensen van het kind te weinig in rekening genomen.

1.5. Besluit

Vertrekkend vanuit Nederlandse en Belgische ervaringen in het kader van ouderschaps-bemiddeling¹⁴, beoogt dit wetsvoorstel de verplichting in te voeren om een ouderschapsplan op te maken. Het is belangrijk dat ouders die uiteengaan, nadenken over de gevolgen die de breuk met zich meebrengt voor de kinderen. Ouders blijven ook ouders na een breuk. Belangrijk is ook de betrokkenheid van de minderjarige kinderen

¹⁰ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-studie", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, n° 1, 11-12.

¹¹ K. BASTAITS, e.a., p. 3.

¹² K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, 24-25.

¹³ Kinderrechtencommissariaat, "Het kind weegt te licht", 20 mai 2022, <https://kinderrechten.be/project/dossier-spreekrecht-het-kind-weegt-te-licht>

¹⁴ D. MORTELMAN, I. PASTEELS, P. BRACKE, K. MATTHIJS, J. VAN BAVEL et C. VAN PEER, *Scheiding in Vlaanderen, Acco*, Louvain, 2011, 133; D. KROEZEN, "Het ouderschapsplan in Nederland" in *Gezinsbond, Focus op ouderschapsplan*, juin 2018, <https://www.gezinsbond.be/publicaties/gezinspolitiek/ouderschapsplan/html5forms.html>

¹⁰ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-studie", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, nr. 1, 11-12.

¹¹ K. BASTAITS, e.a., p. 3.

¹² K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, 24-25.

¹³ Kinderrechtencommissariaat, "Het kind weegt te licht", 20 mei 2022, <https://kinderrechten.be/project/dossier-spreekrecht-het-kind-weegt-te-licht>

¹⁴ D. MORTELMAN, I. PASTEELS, P. BRACKE, K. MATTHIJS, J. VAN BAVEL en C. VAN PEER, *Scheiding in Vlaanderen, Acco*, Leuven, 2011, 133; D. KROEZEN, "Het ouderschapsplan in Nederland" in *Gezinsbond, Focus op ouderschapsplan*, juni 2018, https://www.gezinsbond.be/_publicaties/gezinspolitiek/ouderschapsplan/html5forms.html

sionnel, par analogie avec la réglementation en vigueur devant le tribunal de la famille¹⁵. Le plan de parentalité vise donc à sensibiliser les parents aux conséquences de leur rupture pour l'enfant, mais ce plan ne peut faire obstacle à la séparation.

Le choix de placer l'obligation d'établir un plan de parentalité le plus tôt possible dans la procédure de séparation est dicté par le choix de donner d'emblée une place centrale à l'enfant, ainsi que par le fait que la conclusion d'accords judiciaires dès le départ peut permettre de limiter les conflits ultérieurs.

2. Exemple néerlandais

Aux Pays-Bas, depuis l'adoption de la loi sur la promotion de la parentalité continuée et de la séparation responsable¹⁶, les parents sont obligés d'établir un plan de parentalité dans lequel ils fixent les modalités concernant les différents aspects de l'éducation de leurs enfants mineurs. Le principe qui sous-tend cette obligation est que, après leur séparation, les deux parents restent responsables de l'enfant et que ce dernier doit pouvoir maintenir un lien de qualité avec eux ou le développer. La réglementation néerlandaise relative au plan de parentalité prévoit dès lors que les deux parents doivent favoriser le lien entre l'enfant et l'autre parent. Un autre objectif important du plan de parentalité est de prévenir qu'un différend n'apparaisse ultérieurement entre les parents divorcés au sujet de leurs enfants.

Aux Pays-Bas, lorsqu'ils établissent un plan de parentalité, les parents concluent des accords à propos de trois aspects de l'éducation¹⁷:

- a. tâches familiales et éducatives des parents et/ou droit et obligation de relations avec l'enfant;
- b. coûts engendrés par l'enfant;
- c. échange d'informations entre les parents.

L'élaboration d'un plan de parentalité est devenue obligatoire aux Pays-Bas pour toute séparation formelle impliquant des enfants mineurs. En d'autres termes, un plan de parentalité doit toujours être soumis au juge en cas de divorce, de séparation de corps et de dissolution d'un partenariat enregistré dont sont issus des enfants

¹⁵ Voir l'article 161 de la loi du 30 juillet 2013 portant création d'un tribunal de la famille et de la jeunesse insérant un article 1004/1 dans le Code judiciaire.

¹⁶ Loi du 27 novembre 2008 *bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding*, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0024844/2009-03-01>

¹⁷ Article 1:815 "Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering" (Code de procédure civile).

bij het besluitvormingsproces te beklemtonen naar het voorbeeld van de regeling voor de familierechtbank¹⁵. Het ouderschapsplan strekt er dus toe de ouders bewust te maken van de gevolgen van de breuk voor het kind maar het ouderschapsplan mag geen hindernis vormen voor de scheiding.

De keuze om de verplichting tot opmaak van een ouderschapsplan zo vroeg mogelijk in de scheidingsprocedure te plaatsen is gemotiveerd door de keuze om het kind van bij aanvang centraal te plaatsen, alsook omdat goede afspraken van bij aanvang kunnen leiden tot het beperken van latere conflicten.

2. Nederlands voorbeeld

In Nederland zijn ouders ingevolge de wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding¹⁶ verplicht een ouderschapsplan op te maken, waarin zij de afspraken vastleggen over de verschillende aspecten van de opvoeding van hun minderjarige kinderen. Het uitgangspunt is dat beide ouders na de scheiding verantwoordelijk blijven voor het kind en dat het kind de kans krijgt om met beide ouders een goede band te behouden of op te bouwen. De Nederlandse ouderschapsplanregeling bepaalt daarom dat beide ouders de band tussen het kind en de andere ouder moeten bevorderen. Het ouderschapsplan heeft ook als belangrijke doelstelling onenigheid tussen de gescheiden ouders met betrekking tot hun kinderen op een later tijdstip te voorkomen.

In het Nederlandse ouderschapsplan maken de ouders afspraken over drie verschillende domeinen van de opvoeding¹⁷:

- a. de zorg- en opvoedingstaken van de ouders en/of het recht en de verplichting tot omgang;
- b. de kosten met betrekking tot het kind;
- c. de informatie-uitwisseling tussen de ouders.

Het opmaken van een ouderschapsplan werd in Nederland verplicht voor alle formele scheidingen waarbij minderjarige kinderen betrokken zijn. Dit komt er dus op neer dat bij echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van een geregistreerd partnerschap waarin er gemeenschappelijke minderjarige kinderen zijn steeds

¹⁵ Zie artikel 161 van de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, dat een artikel 1004/1 in het Gerechtelijk Wetboek invoegt.

¹⁶ Wet van 27 november 2008 *bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding*, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0024844/2009-03-01>

¹⁷ Artikel 1:815 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

mineurs communs. Après un vaste débat, le plan de parentalité a également été imposé à la fin de toute relation informelle. Le problème, dans ce cas, c'était que, contrairement à ce qui vaut dans les relations formelles, l'obligation n'avait pas de fondement juridique. Il a par conséquent été prévu, à l'article 1:253a du Code civil néerlandais, que si, à n'importe quel moment ultérieur, les parents veulent soumettre un différend concernant l'exercice conjoint de l'autorité parentale au juge, ce dernier suspend sa décision jusqu'au moment où les parents soumettent un plan de parentalité. Le contrôle qui sera éventuellement exercé ultérieurement doit inciter les parents à réfléchir, au moment de leur rupture, aux conséquences de celle-ci pour leurs enfants et à élaborer un plan de parentalité.

Une première évaluation de la loi sur la promotion de la parentalité continuée et de la séparation responsable, entrée en vigueur aux Pays-Bas le 1er mars 2009, relève un certain nombre d'évolutions positives¹⁸. Elle constate notamment – ce qui est plutôt logique au vu de l'ancrage procédural du plan de parentalité – une hausse du nombre de séparations avec convention conclue entre les parties. Les avocats qui, dans le passé, accordaient moins d'importance à la conclusion de conventions s'y intéressent à présent davantage dès lors que le plan de parentalité fait aujourd'hui partie intégrante de la procédure de séparation.

Les parents comprennent également mieux l'importance de résoudre ensemble les problèmes, notamment en raison du fait que la discussion sur les conséquences d'une séparation ne peut plus être reportée jusqu'après la séparation effective. C'est donc un avantage que les parents soient stimulés à passer des accords et à réfléchir aux conséquences de la séparation pour les enfants.

Depuis 2009, on a par ailleurs constaté une diminution ou un tassement du nombre de procédures judiciaires dans ce domaine. Une explication possible de cette évolution est que les accords entre parents à propos des enfants ne sont plus reportés jusqu'après la séparation, mais qu'ils sont conclus en même temps que ceux relatifs à la séparation elle-même.

3. Utilité du plan de parentalité en Belgique selon l'exemple des Pays-Bas

L'instauration d'un plan de parentalité vise également à stimuler les accords amiables et la médiation en matière familiale. Des études montrent que les personnes qui

un ouderschapsplan moet worden voorgelegd aan de rechter. Na een uitgebreide discussie werd ook het ouderschapsplan opgelegd bij het einde van een informele relatie. Probleem hierbij was dat, anders dan bij formele relaties, er bij het einde van een informele relatie geen juridisch aanknopingspunt bestaat waaraan de verplichting kon worden gekoppeld. Daarom werd in artikel 1:253a van het Nederlands Burgerlijk Wetboek opgenomen dat als ouders op enig later tijdstip een geschil over de uitoefening van het gezamenlijk gezag willen voorleggen aan de rechter, de rechter de beslissing hierover aanhoudt totdat de ouders een ouderschapsplan voorleggen. De mogelijke controle op een later tijdstip moet de ouders ertoe aanzetten om ten tijde van de verbreking van hun samenleving na te denken over de gevolgen daarvan voor hun kinderen en een ouderschapsplan op te stellen.

In een eerste evaluatie van de wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding die op 1 maart 2009 in Nederland in werking getreden is, stelt men een aantal positieve ontwikkelingen vast¹⁸. Er is – niet geheel onlogisch vanwege de procedurele inbedding van het ouderschapsplan – een hoger aantal scheidingen waarbij afspraken worden gemaakt. Advocaten die vroeger minder belang hechtten aan het maken van afspraken, schenken hier nu meer aandacht aan doordat het ouderschapsplan nu een vast onderdeel is van de scheidingsprocedure.

Ouders zien ook meer het belang in om er samen uit te komen, mede doordat het gesprek over de gevolgen van de scheiding niet meer kan wachten tot na die scheiding. Het is dus een voordeel dat de ouders worden gestimuleerd om afspraken te maken en stil moeten staan bij de gevolgen van de scheiding voor de kinderen.

Verder stelde men vast dat er sinds 2009 een afname of afvlakking is van het aantal gerechtelijke procedures. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de afspraken met betrekking tot de kinderen niet meer worden uitgesteld tot na de scheiding, maar tegelijkertijd met de scheiding worden geregeld.

3. Nut van een ouderschapsplan in België naar Nederlands voorbeeld

De invoering van een ouderschapsplan beoogt een stimulans te zijn voor minnelijke schikkingen en bemiddeling in familie zaken. Onderzoek toont aan dat mensen

¹⁸ M.J. TER VOERT et T. GEURTS, *Evaluatie Ouderschapsplan. Een eerste verkenning*, Cahier 2013-8, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2013, www.wodc.nl

¹⁸ M.J. TER VOERT et T. GEURTS, *Evaluatie Ouderschapsplan. Een eerste verkenning*, Cahier 2013-8, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2013, www.wodc.nl

ont participé à une médiation sont plus satisfaites des arrangements obtenus¹⁹. Les dispositions convenues de commun accord sont aussi mieux respectées²⁰.

Dans le cadre d'un divorce par consentement mutuel, l'actuel article 1288 du Code judiciaire impose déjà aux époux de prévoir, dans la convention réglant les aspects familiaux qui doit être jointe à la requête en divorce, certaines dispositions concernant les enfants mineurs non mariés et non émancipés communs aux époux, les enfants adoptés par eux ainsi que les enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre. Il s'agit des dispositions suivantes:

1° l'autorité sur la personne et l'administration des biens des enfants et le droit aux relations personnelles visé à l'article 374, § 1er, alinéa 4, de l'ancien Code civil;

2° la contribution de chacun des époux à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants.

Les dispositions du droit belge se limitent au séjour, à l'autorité parentale et aux pensions alimentaires. Or, des recherches indiquent qu'il est également souhaitable que les parents en instance de divorce réfléchissent à la répartition concrète des tâches, aux frais spéciaux et à leur obligation d'information ainsi que le prévoit le droit néerlandais.²¹

Les tâches familiales sont souvent réparties de manière inégale, ce qui n'est pas opportun. D'une part, si un parent ne s'implique pas suffisamment dans les tâches concrètes liées à l'éducation de l'enfant, cela peut entraîner un trop-plein de tâches pour l'autre parent. D'autre part, ces parents peuvent se sentir exclus du processus éducatif de l'enfant.

L'établissement d'un plan de parentalité peut contribuer à une répartition plus équitable des tâches familiales entre les parents. Toutefois, s'ils ne souhaitent pas une répartition égale des tâches familiales, ils peuvent également le stipuler tel quel dans le plan de parentalité. L'avantage de cette procédure est qu'ils parviennent ensemble à cette décision.

¹⁹ D. MORTELMAN, I. PASTEELS, P. BRACKE, K. MATTHIJS, J. VAN BAVEL et C. VAN PEER, *Scheiding in Vlaanderen*, Acco, Louvain, 2011, 132.

²⁰ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, 21-22.

²¹ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER et D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, 24.

in bemiddeling tevredener zijn met hun regelingen¹⁹. Overeengekomen regelingen worden bovendien beter nageleefd²⁰.

In het kader van een echtscheiding op grond van onderlinge toestemming verplicht huidig artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek de echtgenoten reeds om in de familierechtelijke overeenkomst, die bij het verzoekschrift tot echtscheiding gevoegd moet worden, een aantal regelingen op te nemen met betrekking tot de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd. Deze regelingen zijn met name:

1° het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de kinderen en het recht op persoonlijk contact bedoeld in artikel 374, § 1, vierde lid, van het oud Burgerlijk Wetboek;

2° de bijdrage van elk van beide echtgenoten in het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen.

De regelingen in het Belgische recht zijn beperkt tot verblijf, ouderlijk gezag en onderhoudsgeld. Onderzoek toont aan dat het ook wenselijk is dat uit de echt scheidende echtgenoten nadenken over de concrete taakverdeling, bijzondere kosten en informatieplicht zoals dit het geval is in het Nederlandse recht.²¹

Vaak is er een ongelijke verdeling van de zorgtaken, hetgeen niet opportuun is. Enerzijds kan een tekort aan opname van concrete taken in de opvoeding van het kind door een ouder, een teveel aan taken veroorzaken bij de andere ouder. Andersom kunnen die ouders zich uitgesloten voelen bij de opvoeding van het kind.

Het opmaken van een ouderschapsplan kan bijdragen tot een meer billijke verdeling van de zorgtaken onder de ouders. Indien zij echter geen gelijke verdeling van de zorgtaken wensen, dan kunnen zij dit ook zo bepalen in hun ouderschapsplan. Het voordeel hierbij is dan dat ze samen tot deze beslissing komen.

¹⁹ D. MORTELMAN, I. PASTEELS, P. BRACKE, K. MATTHIJS, J. VAN BAVEL en C. VAN PEER, *Scheiding in Vlaanderen*, Acco, Leuven, 2011, 132.

²⁰ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, 21-22.

²¹ K. BASTAITS, I. PASTEELS, C. VAN PEER en D. MORTELMANS, "Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding?", *Relaties en Nieuwe Gezinnen* 2011, Vol. 1, 24.

On constate en outre que la communication entre beaucoup de parents à propos de leurs enfants pose problème. Des études ont montré que, dans la catégorie des parents dont les enfants sont en garde alternée, 10 % des parents interrogés ne parlent jamais de leur enfant avec leur ex-partenaire. Un quart des parents interrogés communiquent moins d'une fois par mois avec leur ex-partenaire. Près d'un tiers des parents interrogés ont indiqué qu'ils assumaient leur parentalité chacun de leur côté, et donc sans entente mutuelle ni concertation.²² Même si la concertation entre parents n'est pas la garantie d'une relation sans conflit et que la prise en commun des décisions relatives aux enfants n'est pas toujours chose aisée, les deux parents doivent pouvoir suivre dans les grandes lignes la vie de leur enfant chez l'autre parent aux fins d'harmoniser sa trajectoire éducative. Ici aussi, des accords clairs peuvent se révéler une plus-value.

Il ressort des résultats que les lacunes concernant "le séjour", "les frais", "les soins" et "les informations" sont indissociablement liées les unes aux autres. Il importe que des accords clairs soient conclus à propos de toutes les dimensions de l'éducation et de l'exercice de l'autorité parentale sur l'enfant. Cela ne vaut évidemment pas que pour le divorce par consentement mutuel, mais aussi pour le divorce unilatéral ou pour les cessations d'autres formes de cohabitation.

Dans tous les autres cas de séparation des conjoints, des cohabitants légaux ou des cohabitants de fait, la loi n'oblige aucunement les parents à conclure des accords sur certains aspects de l'éducation des enfants ou de l'exercice conjoint de l'autorité parentale.

Il n'est pas toujours commode de se parler et de prendre ensemble des décisions concernant les enfants. Un cadre formel permet d'encourager un minimum de communication non conflictuelle à propos des enfants.

L'obligation d'établir un plan de parentalité ne permettra pas de résoudre tous les conflits mais elle présentera l'avantage d'encourager les parents à se concerter et à s'accorder en amont sur plusieurs points de l'éducation des enfants. Les parents pourront à cet effet se faire assister par un médiateur professionnel en matière de séparation pour conclure des accords solides. La connaissance préalable des accords permet d'éviter

Daarenboven stelt men vast dat de communicatie tussen een groot deel van de ouders met betrekking tot hun kinderen moeilijk verloopt. Uit onderzoek blijkt dat binnen de groep van ouders met kinderen in verblijfsco-ouderschap één op de tien ondervraagden nooit met hun ex-partner over het kind communiceert. Bij één op vier ondervraagden wordt er minder dan éénmaal per maand gecommuniceerd met de ex-partner. Ruim een derde van de ondervraagden gaf aan dat het ouderschap grotendeels parallel verloopt en dus zonder onderlinge afstemming en overleg.²² Hoewel overleg tussen ouders geen garantie betekent op een conflictloze omgang en samen beslissingen nemen over de kinderen niet steeds vanzelfsprekend is, moeten beide ouders in grote lijnen het leven van hun kind bij de andere ouder kunnen volgen met het oog op een eenduidig opvoedingstraject. Ook hier kunnen duidelijke afspraken een meerwaarde zijn.

Uit de resultaten blijkt dat onvolkomenheden op de aspecten "verblijf", "kosten", "zorg" en "informatie" onlosmakelijk met elkaar samenhangen. Duidelijke afspraken omtrent het geheel aan onderdelen met betrekking tot de opvoeding en de uitoefening van het ouderlijk gezag over het kind zijn belangrijk. Dit alles geldt uiteraard niet enkel voor de echtscheiding in onderlinge overeenstemming maar ook voor een eenzijdige echtscheiding of de beëindigingen van andere samenlevingsvormen.

In alle andere gevallen van scheiding van echtgenoten, wettelijk samenwonende partners of feitelijk samenwonende partners voorziet de wet in geen enkele verplichting voor de ouders om met betrekking tot bepaalde aspecten van de opvoeding van hun kinderen of de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag afspraken te maken.

Het samen spreken en beslissingen nemen over de kinderen is niet altijd vanzelfsprekend. Een formeel kader kan een minimale vorm van conflictloze communicatie over de kinderen stimuleren.

Het verplicht opmaken van een ouderschapsplan zal niet alle conflicten kunnen oplossen, maar heeft het voordeel dat ouders worden gestimuleerd om in overleg te treden en vooraf te komen tot een vergelijk over de aanpak van een aantal opvoedingsaspecten. Ouders kunnen zich hierbij laten bijstaan door een professioneel scheidingsbemiddelaar om te kunnen komen tot gedragen afspraken. Als de afspraken op voorhand gekend zijn,

²² S. VANASSCHE, A. SODERMANS, C. DECLERCQ en K. MATTHIJS, *Verblijfsco-ouderschap van kinderen na een scheiding: zijn, haar en hun verhaal*, *Systeemtheoretisch Bulletin* 2020, JG38, SB2, 155-156, <https://soc.kuleuven.be/ceso/fapos/files/verblijfsco-ouderschap-van-kinderen-na-een-scheiding-zijn-haar-en-hun-verhaal>

²² S. VANASSCHE, A. SODERMANS, C. DECLERCQ en K. MATTHIJS, *Verblijfsco-ouderschap van kinderen na een scheiding: zijn, haar en hun verhaal*, *Systeemtheoretisch Bulletin* 2020, JG38, SB2, 155-156, <https://soc.kuleuven.be/ceso/fapos/files/verblijfsco-ouderschap-van-kinderen-na-een-scheiding-zijn-haar-en-hun-verhaal>

de devoir prendre ultérieurement trop de décisions *ad hoc*, ce qui constitue aussi une source d'irritation et de conflit dans de nombreux cas.

Le plan de parentalité présentera également l'avantage indéniable de contraindre les parents à placer leurs enfants au centre de leurs discussions en cas de divorce, et empêchera qu'ils perdent de vue les intérêts de leurs enfants. Il importe, à cet égard, que les parents prévoient, lors de la confection du plan de parentalité, une marge suffisante pour leur permettre de prendre en compte les changements qui surviendront dans les circonstances de vie de leurs enfants. Le plan de parentalité doit donc se concevoir comme un instrument évoluant au même rythme que l'enfant et pouvant être modifié lorsque l'enfant atteint un certain âge ou franchit des étapes importantes de son parcours éducatif ou dans l'exercice de ses hobbies et d'autres activités de loisirs.

Enfin, l'étude IPOS sur le divorce²³ indique également qu'il y va de l'intérêt de l'enfant que l'on réfléchisse aux conséquences du divorce pour lui et qu'il se sache concerné, informé et écouté. Par conséquent, l'introduction d'un "plan de parentalité" dans le déroulement d'une procédure de séparation (ou de divorce) est une bonne mesure pour continuer à inciter les parents, y compris dans un contexte émotionnel difficile, à réfléchir aux conséquences et dispositions concrètes pour les enfants.

4. Lignes directrices de la proposition de loi

4.1. L'instauration d'un plan de parentalité pour tous les cas de séparation

Pour préserver l'égalité entre les enfants, un plan de parentalité devra être établi pour les enfants communs dans les cas suivants:

1° en cas de demande de divorce pour désunion irrémédiable;

2° en cas de divorce par consentement mutuel;

3° en cas de séparation de corps;

4° en cas de cessation de la cohabitation légale;

5° en cas de différend relatif aux enfants communs après la cessation de la cohabitation de fait.

²³ D. MORTELMAN, I. PASTEELS, P. BRACKE, K. MATTHIJS, J. VAN BAVEL et C. VAN PEER, *Scheiding in Vlaanderen*, Acco, Louvain, 2011, 133.

kan worden vermeden dat er nadien te veel ad-hoc moet worden beslist. Hetgeen in veel gevallen ook een bron van ergernis en conflict blijkt te zijn.

Het ouderschapsplan heeft het ontegensprekelijke voordeel dat het de ouders dwingt om hun kinderen centraal te stellen bij een echtscheiding en dat zij het belang van hun kinderen niet uit het oog mogen verliezen. Hierbij is het belangrijk dat ouders bij het opmaken van hun plan voldoende ruimte laten om rekening te houden met de veranderingen in de leefsituatie van de kinderen. Het plan moet daarom als een instrument worden beschouwd dat samen met het kind meegroeit, waarin aanpassingen mogelijk zijn op specifieke leeftijden van het kind of bij belangrijke mijlpalen in de onderwijsloopbaan of bij het beoefenen van hobby's en andere vrijetijdsbestedingen.

Tot slot wijst het IPOS-Scheidingsonderzoek²³ ook uit dat het in het belang van het kind is dat er over de gevolgen voor hen wordt nagedacht en dat zij zich betrokken weten, en ingelicht en gehoord worden. In die mate is de invoering van een "ouderschapsplan" in het verloop van een (echt)scheidingsprocedure een goede aanzet om ouders, ook in moeilijke emotionele omstandigheden, blijvend aan te zetten om na te denken over de concrete gevolgen en regelingen voor de kinderen.

4. Krijtlijnen van het wetsvoorstel

4.1. Een ouderschapsplan voor alle gevallen van relatiebreuken

Om de gelijkheid tussen de kinderen te bewaren, zal een ouderschapsplan moeten worden opgemaakt in de volgende gevallen, waar er gemeenschappelijke kinderen zijn:

1° bij vordering tot echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting;

2° bij echtscheiding in onderlinge overeenstemming;

3° bij scheiding van tafel en bed;

4° bij de beëindiging van het wettelijk samenwonen;

5° bij het rijzen van geschillen met betrekking tot gemeenschappelijke kinderen na het beëindigen van het feitelijk samenwonen.

²³ D. MORTELMAN, I. PASTEELS, P. BRACKE, K. MATTHIJS, J. VAN BAVEL en C. VAN PEER, *Scheiding in Vlaanderen*, Acco, Leuven, 2011, 133.

La volonté d'offrir à tous les enfants confrontés à la séparation de leurs parents une protection égale n'est pas évidente, surtout lorsque les parents se séparent au terme d'une cohabitation de fait, parce qu'il n'existe aucun acte juridique au moment de la séparation. C'est pourquoi la présente proposition de loi s'inspire, pour ces cas de figure, de la réglementation en vigueur aux Pays-Bas, qui exige que ces parents soumettent le plan de parentalité à chaque fois qu'ils introduisent des demandes relatives à leurs enfants communs. Le tribunal sursoit à statuer sur les demandes jusqu'au moment où le plan de parentalité est soumis. Le juge peut renvoyer les parents vers un médiateur ou vers la chambre de règlement à l'amiable pour établir un plan de parentalité ou pour trouver un accord.

En ce qui concerne la cessation d'une relation formelle (mariage ou cohabitation légale), le plan de parentalité est bel et bien lié à un acte juridique.

Ce plan doit être joint à l'acte introductif d'instance en cas de divorce pour cause de désunion irrémédiable. La proposition de loi prévoit en outre la même obligation pour les cas dans lesquels les parents optent pour la séparation de corps.

Lorsqu'il est mis fin à la cohabitation légale entre partenaires ayant des enfants communs, il est demandé aux parents de présenter à l'officier de l'état civil un plan de parentalité homologué de moins de six mois.

Il doit toutefois rester possible de prendre les décisions nécessaires en cas d'urgence. Il est tenu compte de la situation dans laquelle la partie demanderesse ne peut raisonnablement pas soumettre de plan de parentalité, par exemple lorsqu'aucun contact n'est possible entre les parents. Cela permet d'éviter que le plan de parentalité puisse empêcher la finalisation de la séparation. C'est également pour cette raison que les auteurs n'ont pas non plus choisi de faire de la présentation d'un plan de parentalité une condition de recevabilité de la demande introduite dans le cadre d'une procédure judiciaire.

4.2. *Contenu du plan de parentalité*

Le plan de parentalité contient des dispositions réglant les points suivants:

1° l'exercice de l'autorité sur la personne et l'administration des biens des enfants;

2° l'organisation des modalités d'hébergement ou, le cas échéant, l'exercice du droit aux relations personnelles;

De wens om alle kinderen die geconfronteerd worden met een breuk tussen hun ouders een gelijkaardige bescherming te bieden is niet vanzelfsprekend. Zeker niet wanneer de ouders scheiden na een feitelijke samenwoning, omdat er geen juridisch aanknopingspunt bestaat op het ogenblik van de breuk. Daarom laat het wetsvoorstel zich voor die gevallen inspireren door de regeling van kracht in Nederland, waarbij vereist wordt dat deze ouders het ouderschapsplan voorleggen op elk moment dat zij vorderingen instellen met betrekking tot hun gemeenschappelijke kinderen. De rechtbank houdt de beslissing aan over de vorderingen tot het ogenblik dat het ouderschapsplan wordt voorgelegd. De rechter kan de ouders verwijzen naar een bemiddelaar of naar de kamer voor minnelijke schikking om een ouderschapsplan te maken of om tot akkoorden te komen.

Wat de beëindiging van een formele relatie (huwelijk of wettelijk samenwonen) betreft, is het ouderschapsplan wel gekoppeld aan een juridisch aanknopingspunt.

Het plan moet worden toegevoegd aan de gedinleidende akte in geval van echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting. Het wetsvoorstel voorziet daarnaast in dezelfde verplichting voor de gevallen waarin de ouders kiezen voor een scheiding van tafel en bed.

In geval van de beëindiging van het wettelijk samenwonen tussen partners met gemeenschappelijke kinderen, wordt aan de ouders gevraagd een gehomologeerd ouderschapsplan van minder dan zes maanden oud voor te leggen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Het moet niettemin mogelijk blijven de nodige beslissingen te nemen ingeval van dringende noodzakelijkheid. Er wordt rekening gehouden met de situatie waarbij de eisende partij redelijkerwijs geen ouderschapsplan kan voorleggen. Bijvoorbeeld in de gevallen waarbij er geen contact mogelijk is tussen de ouders. Zo wordt vermeden dat het ouderschapsplan aanleiding zou geven tot het verhinderen van het finaliseren van de scheiding. In die zin hebben de indieners er ook niet voor geopteerd het voegen van het ouderschapsplan als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij een gerechtelijke procedure te kwalificeren.

4.2. *Inhoud van het ouderschapsplan*

Het ouderschapsplan bevat omtrent de volgende onderdelen een regeling:

1° de uitoefening van het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de kinderen;

2° de organisatie van verblijfsregeling of, in voorkomend geval, de uitoefening van het recht op persoonlijk contact;

3° la façon dont les parents conçoivent les tâches familiales et éducatives;

4° la façon dont ils s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et au patrimoine des enfants;

5° la contribution de chacun des parents à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate de leurs enfants.

Il est important que les parents soient suffisamment informés et les autorités devraient informer les parents des possibilités de médiation en matière de divorce. Les avocats et les médiateurs professionnels peuvent également fournir aux parents des informations utiles afin qu'ils puissent arriver à un accord équilibré et adapté aux besoins des deux parents et de chacun de leurs enfants.

Les parents peuvent faire le choix d'inclure une clause de médiation dans le plan de parentalité. Nous ne prévoyons cependant pas d'en faire une obligation afin de laisser intacte la liberté contractuelle des parents à cet égard.

Enfin, l'enfant devra toujours être activement associé à l'élaboration du plan de parentalité. Sa participation dépendra de son âge et de son développement. Dans un rapport récent, le *Kinderrechtencommissariaat* mis en place par le Parlement flamand demande que les enfants soient encore davantage entendus dans le cadre des procédures de divorce. On constate en effet que le point de vue de l'enfant est encore trop souvent négligé.²⁴ Lors de l'établissement d'un plan de parentalité, on peut et doit écouter l'enfant afin que sa contribution puisse être prise en compte dans la mesure du possible.

Comme il est important d'associer les enfants aux accords qui doivent être conclus, le texte prévoit également que le plan parental doit préciser comment les enfants ont été associés à son élaboration.

4.3. *Un plan flexible*

Le plan de parentalité doit être un outil flexible et modifiable en fonction de l'âge de l'enfant, de nouvelles évolutions familiales et de changements dans les conditions de vie de l'enfant (nouvelle école, nouveaux loisirs, etc.) et des parents.

Par analogie avec la réglementation applicable en matière de divorce par consentement mutuel, les conventions

²⁴ *Kinderrechtencommissariaat*, "Het kind weegt te licht", 20 mai 2022, <https://kinderrechten.be/project/dossier-spreekrecht-het-kind-weegt-te-licht>

3° de wijze waarop de ouders de zorg- en opvoedingstaken vormgeven;

4° de wijze waarop ze elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van de kinderen;

5° welke de bijdrage is van beide ouders inzake levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van hun kinderen.

Het is van belang dat ouders voldoende geïnformeerd worden. De overheid moet ouders informeren over de mogelijkheden van scheidingsbemiddeling. Daarnaast kunnen ook advocaten en professionele bemiddelaars de ouders van de nuttige informatie voorzien opdat zij een evenwichtig akkoord kunnen bereiken op maat van beide ouders en elk van hun kinderen.

De ouders kunnen ervoor opteren een bemiddelingsclausule te voorzien in het ouderschapsplan. Dit wordt echter niet als een verplichting opgenomen in dit wetsvoorstel om de contractsvrijheid van de ouders op dit punt ongemoeid te laten.

Tot slot moet het kind ook steeds actief betrokken worden bij de opmaak van het ouderschapsplan. De betrokkenheid van het kind daarbij is afhankelijk van de leeftijd en de ontwikkeling van het kind. Een recent rapport van het *kinderrechtencommissariaat* pleit ervoor om kinderen nog meer te horen in het kader van een scheidingsprocedure. Men stelt immers vast dat het kindperspectief nog te vaak vergeten wordt.²⁴ In het kader van een ouderschapsplan kan en moet geluisterd worden naar het kind zodat waar mogelijk rekening wordt gehouden met zijn inbreng.

Omdat het van belang is de kinderen te betrekken bij de te maken afspraken wordt ook bepaald dat het ouderschapsplan vermeldt op welke wijze zij bij de opmaak ervan werden betrokken.

4.3. *Een flexibel plan*

Het ouderschapsplan moet een flexibel instrument zijn zodat het aanpasbaar is naargelang de leeftijd van het kind, nieuwe familietransities en wijzigende omstandigheden in het leven van het kind (bijvoorbeeld nieuwe school, andere vrijetijdsbestedingen, ...) en de ouders.

De regeling die overeengekomen wordt in het ouderschapsplan kan naar analogie van de regeling die

²⁴ *Kinderrechtencommissariaat*, "Het kind weegt te licht", 20 mai 2022, <https://kinderrechten.be/project/dossier-spreekrecht-het-kind-weegt-te-licht>

conclues dans le cadre du plan de parentalité peuvent être reconsidérées lorsque des circonstances nouvelles surviennent (article 1288, alinéa 2, du Code judiciaire).

Nous laissons aux parents le choix de décider de prévoir, dans le plan de parentalité, un moment périodique pour une éventuelle révision dudit plan ou de discuter de cette révision selon les circonstances.

4.4. *Droit transitoire*

Pour garantir la sécurité juridique, la présente réglementation ne pourra s'appliquer qu'aux procédures de divorce et aux cessations de cohabitation légale ou de fait qui interviendront après l'entrée en vigueur de la présente loi.

En ce qui concerne la cohabitation de fait, il se pourrait que la relation ait pris fin avant l'entrée en vigueur de la présente loi, mais que les différends relatifs à l'exercice de l'autorité parentale sur les enfants y soient postérieurs. Pour garantir au mieux le principe de sécurité juridique, nous prévoyons que la présente loi ne s'appliquera pas à ces cas de figure. Cela n'empêchera évidemment pas les parents d'élaborer encore un plan parentalité, pour autant qu'aucune convention antérieure n'ait été conclue.

Les parents qui ne cohabitent pas mais qui exercent conjointement l'autorité parentale pourront aussi élaborer un plan de parentalité et le faire homologuer par le tribunal. Par souci de sécurité juridique, cette possibilité sera réservée aux parents qui ne sont pas encore liés par des décisions judiciaires ou des accords homologués antérieurs.

geldt bij een echtscheiding door onderlinge toestemming herzien worden in geval van nieuwe omstandigheden (art. 1288, tweede lid, Ger.W.).

Wij laten aan de ouders de keuze of zij in het ouderschapsplan een periodiek moment voor een eventuele herziening van het plan voorzien of zij dit naargelang de omstandigheden zullen bespreken.

4.4. *Overgangsrecht*

Met het oog op de rechtszekerheid kan deze regeling enkel gelden voor echtscheidingsprocedures, de beëindigingen van wettelijke of feitelijke samenwoningen die plaatsvinden na de inwerkingtreding van deze wet.

Voor wat de feitelijke samenwoning betreft, is het mogelijk dat de relatie werd beëindigd voor de inwerkingtreding van deze wet, maar de geschillen omtrent de uitoefening van het gezag over de kinderen dateren van na de inwerkingtreding van deze wet. Teneinde het rechtszekerheidsprincipe zoveel als mogelijk te waarborgen, voorzien wij dat de wet niet van toepassing zal zijn op deze gevallen. Voor zover er geen eerdere afspraken zijn gemaakt, weerhoudt dit de ouders er uiteraard niet van om alsnog een ouderschapsplan op te maken.

De ouders, die niet samenleven maar gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen kunnen ook een ouderschapsplan opstellen en dit laten homologeren door de rechtbank. Omwille van de rechtszekerheid wordt deze mogelijkheid beperkt tot de ouders die nog niet zijn gebonden door eerdere rechterlijke uitspraken of gehomologeerde akkoorden.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

CHAPITRE 1ER

Disposition générale

Article 1er

Cet article fixe le fondement constitutionnel de la présente modification législative et n'appelle aucun commentaire.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

HOOFSTUK 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Deze bepaling betreft de grondwettelijke bevoegdheid voor deze wetsaanpassing en behoeft geen uitleg.

CHAPITRE 2

Modification de l'ancien Code civil

Art. 2

L'article 229, § 1er, de l'ancien Code civil est complété de manière à prévoir que le divorce ne pourra être prononcé que si des accords clairs ont été conclus concernant l'ensemble des mesures relatives aux enfants qui doivent être inscrites dans le plan de parentalité.

Cette nouvelle disposition ne vise pas à stimuler les intérêts personnels ou à attiser les disputes entre époux, mais à inciter les parties à réfléchir, dans l'intérêt de leurs enfants, aux conséquences que le divorce aura pour ceux-ci.

Art. 3

Tout parent ou couple de parents qui saisit le tribunal de la famille d'un différend relatif à l'exercice (conjoint) de l'autorité parentale devra élaborer (ou tenter d'élaborer) un plan de parentalité, ou devra pouvoir motiver l'impossibilité d'élaborer ce plan.

Il est précisé dans l'article 374 de l'ancien Code civil que l'accord conclu entre les parents à propos de l'hébergement des enfants constituera un élément du plan de parentalité.

Art. 4

Compte tenu des modifications apportées à l'article 1288 du Code judiciaire, l'article 387ter, § 2, de l'ancien Code civil est également modifié. Le renvoi à la convention visée à l'article 1288 du Code judiciaire devient un renvoi au plan de parentalité. Cela confirme que tout parent confronté au non-respect du plan de parentalité pourra porter l'affaire devant le juge de la famille.

Art. 5

Cet article prévoit l'obligation d'élaborer un plan de parentalité en cas de cessation d'une cohabitation légale.

L'article 1476, § 2, du Code civil est dès lors complété par une disposition en vertu de laquelle la déclaration écrite de cessation de la cohabitation légale faite par

HOOFDSTUK 2

Wijzigingen van het oud Burgerlijk Wetboek

Art. 2

Artikel 229, § 1 van het oud Burgerlijk Wetboek wordt zo aangevuld dat de echtscheiding enkel kan worden uitgesproken als er duidelijkheid bestaat over alle maatregelen met betrekking tot de kinderen die in het ouderschapsplan moeten worden opgenomen.

Deze nieuwe bepaling beoogt niet de persoonlijke belangen of de ruzies tussen echtgenoten te stimuleren, maar partijen aan te zetten na te denken over de gevolgen van de echtscheiding voor hun kinderen en dit in het belang van deze kinderen.

Art. 3

Elke ouder of elk paar van ouders dat een geschil bij de familierechtbank aanhangig maakt dat betrekking heeft op de (gezamenlijke) uitoefening van het ouderlijk gezag zal een ouderschapsplan moeten (proberen) opmaken of moeten kunnen motiveren waarom er geen ouderschapsplan kon worden opgemaakt.

In artikel 374 van het oud Burgerlijk Wetboek wordt verduidelijkt dat het akkoord tussen de ouders inzake de huisvesting van de kinderen een onderdeel zal zijn van het ouderschapsplan.

Art. 4

Gelet op de wijzigingen van artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek, wordt ook artikel 387ter, § 2 van het oud Burgerlijk Wetboek gewijzigd. De verwijzing naar de overeenkomst voorzien in artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek wordt een verwijzing naar het ouderschapsplan. Dit bevestigt dat een ouder die geconfronteerd wordt met een niet-naleving van het ouderschapsplan de zaak voor de familierechter kan brengen.

Art. 5

Dit artikel voorziet in de verplichting een ouderschapsplan op te stellen bij de beëindiging van een wettelijke samenwoning.

Artikel 1476, § 2, van het oud Burgerlijk Wetboek wordt aangevuld met een bepaling die vastlegt dat de schriftelijke verklaring tot beëindiging van de wettelijke

les deux cohabitants légaux ou par l'un d'eux doit aller de pair avec la production d'un plan de parentalité homologué de moins de six mois s'ils ont ensemble des enfants mineurs non mariés ni émancipés. Si ce plan de parentalité ne peut pas être produit, l'officier de l'état civil ne pourra pas recevoir la déclaration de cessation. Pour veiller à ce que le plan de parentalité soumis soit suffisamment actuel, le texte de la loi souligne que l'homologation de la convention ne peut pas avoir eu lieu plus de six mois avant la déclaration.

CHAPITRE 3

Modifications du Code judiciaire

Art. 6

Cet article précise que lorsqu'un dossier familial a été constitué concernant les parents et leurs enfants communs, le plan de parentalité homologué ou les décisions judiciaires concernant les points du plan au sujet desquels aucun consensus n'a pu être dégagé entre les parents sont versés dans ce dossier.

Art. 7

Cet article complète l'article 1253ter du Code judiciaire en prévoyant que toute requête ou citation contenant une demande concernant un enfant commun ou plusieurs enfants communs des parents sera complétée par une copie du plan de parentalité si celui-ci est requis conformément aux nouvelles dispositions de l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire.

En conséquence, l'obligation d'établir un plan de parentalité ne se limitera pas aux parents qui étaient mariés ou qui cohabitaient légalement, mais s'appliquera aussi aux cohabitants de fait qui se séparent et aux parents qui n'ont jamais cohabité et entre lesquels surgissent des conflits en lien avec l'exercice de l'autorité parentale. La proposition de loi vise à donner la priorité aux intérêts des enfants dont les parents se séparent. Il semble dès lors opportun de commencer par encourager les parents qui n'ont jamais cohabité mais entre lesquels survient néanmoins un conflit à établir un plan de parentalité à l'amiable.

samenwoning die door beide wettelijk samenwonenden samen of door een van hen wordt afgelegd, moet gepaard gaan met het voorleggen van een gehomologeerd ouderschapsplan van hoogstens zes maanden oud, indien zij gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen hebben. Zó dit ouderschapsplan niet kan worden voorgelegd, kan de ambtenaar van de burgerlijke stand de verklaring tot beëindiging niet in ontvangst nemen. Vanuit de bekommernis dat een voldoende actueel ouderschapsplan wordt voorgelegd, benadrukt de wettekst dat de homologatie van de overeenkomst niet langer dan zes maanden voor de verklaring mag hebben plaatsgevonden.

HOOFDSTUK 3

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 6

Dit artikel stipuleert dat voor de gevallen waarin een familiedossier aangelegd is met betrekking tot de ouders en hun gemeenschappelijke kinderen, het gehomologeerd ouderschapsplan of de rechterlijke beslissingen met betrekking tot de punten uit het plan waarover geen consensus tussen de ouders kon worden bereikt, worden toegevoegd aan het familiedossier.

Art. 7

Dit artikel vult artikel 1253ter van het Gerechtelijk Wetboek aan in die zin dat een verzoekschrift of een dagvaarding houdende een vordering met betrekking tot één of meerdere gemeenschappelijke kinderen van de ouders aangevuld wordt met een afschrift van het ouderschapsplan, indien dit vereist is overeenkomstig de nieuwe voorschriften in artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek.

Gevolg van deze bepaling is dat de verplichting tot opmaak van een ouderschapsplan niet enkel beperkt wordt tot de ouders die gehuwd waren of wettelijk samenwoonden, maar ook van toepassing zal zijn op feitelijk samenwonenden die uiteengaan en ouders die nooit samenwoonden waartussen conflicten rijzen omtrent de verdere uitoefening van het ouderlijk gezag. Het wetsvoorstel is erop gericht de belangen van de kinderen van wie de ouders uiteengaan centraal te plaatsen bij de scheiding. Het lijkt dan ook opportuun ouders die nooit hebben samengewoond maar waartussen toch een conflict rijst eerst te stimuleren minnelijk een ouderschapsplan op te maken.

La présente proposition de loi tient également compte du fait que dans certaines situations, le parent demandeur sera dans l'impossibilité de soumettre un plan de parentalité, par exemple en l'absence de consensus entre les deux parents au sujet d'un point ou de plusieurs points du plan visé, ou parce que ce plan ne peut pas être établi en raison de la mauvaise volonté ou de l'absence de l'autre partenaire. Dans ce cas, le tribunal pourra se prononcer sur les demandes de la partie demanderesse après présentation des accords partiels éventuels entre les parents et des propositions relatives aux points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé. Au cours de cette procédure, le tribunal pourra, d'office ou à la demande d'une partie ou des deux parties, homologuer les accords éventuels entre les deux parents et se prononcer sur les points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé.

Art. 8

Cet article prévoit l'obligation d'élaborer un plan de parentalité non seulement en cas de fin d'une relation formellement réglée, telle que le mariage ou la cohabitation légale, mais aussi en cas de fin d'une cohabitation de fait. Contrairement à ce qui est le cas pour les relations réglées formellement au moment de la fin d'une cohabitation de fait, il n'existe toutefois pas d'ancrage juridique pour l'établissement du plan de parentalité. Notre objectif est pourtant bel et bien que ces parents rédigent également un plan de parentalité et y consignent les accords concernant l'exercice conjoint de l'autorité parentale. Le nouveau § 1er/1 inséré dans l'article 1253ter/3 du Code judiciaire prévoit par conséquent qu'en cas de demandes concernant leurs enfants communs, le tribunal remet l'affaire, tant que les parents ne présentent pas de plan de parentalité, dans les cas où l'établissement de celui-ci est obligatoire.

La procédure, qui comprend l'élaboration, le contenu et l'homologation du plan de parentalité, est réglée aux articles 1253bis à 1253ter/4 du Code judiciaire. L'article 1253ter/4, § 2, du Code judiciaire en particulier sera applicable à la procédure de fixation et d'homologation du plan de parentalité, dès lors que les matières énumérées à l'article 1253ter/4, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire coïncident pour la plupart avec les parties du plan de parentalité. Par conséquent, les demandes relatives au plan de parentalité seront réputées urgentes.

Het wetsvoorstel houdt eveneens rekening met het feit dat er zich situaties kunnen voordoen waarbij de verzoekende ouder geen ouderschapsplan kan voorleggen. Bijvoorbeeld omdat er een gebrek aan akkoord bestaat tussen beide ouders over een of meerdere punten uit het ouderschapsplan, of omdat het opmaken van dit plan niet mogelijk is door de onwil of afwezigheid van de andere partner. In dit geval kan de rechtbank uitspraak doen over de vorderingen van de eisende partij, na voorlegging van de eventuele gedeeltelijke akkoorden tussen de ouders en de voorstellen over de punten in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt. Ter gelegenheid van deze procedure kan de rechtbank ambtshalve of op verzoek van beide of één van de partijen de eventuele akkoorden tussen de beide ouders homologeren en uitspraak doen over de punten uit het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt.

Art. 8

Er wordt voorzien in een verplichting tot opmaak van een ouderschapsplan niet alleen bij de beëindiging van een formeel geregelde relatie, zoals het huwelijk of het wettelijk samenwonen, maar ook bij de beëindiging van een feitelijke samenwoning. Anders dan bij de formeel geregelde relaties is er echter op het ogenblik van de beëindiging van een feitelijke samenwoning geen juridisch aanknopingspunt waaraan de opmaak van het ouderschapsplan kan worden gekoppeld. Toch is het wel degelijk de bedoeling dat ook deze ouders een ouderschapsplan opstellen en hierin de afspraken met betrekking tot de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag opnemen. Daarom voorziet een nieuwe § 1/1 in artikel 1253ter/3 van het Gerechtelijk Wetboek dat ingeval van vorderingen met betrekking tot hun gemeenschappelijke kinderen de rechtbank de zaak aanhoudt, zolang er door de ouders geen ouderschapsplan wordt voorgelegd, in de gevallen dat de opmaak ervan verplicht is.

De procedure met inbegrip van de opmaak, inhoud en homologatie van het ouderschapsplan is voorzien artikelen 1253bis tot 1253ter/4 van het Gerechtelijk Wetboek. Artikel 1253ter/4, § 2 van het Gerechtelijk Wetboek in het bijzonder zal van toepassing zijn op de procedure houdende vaststellen en homologatie van het ouderschapsplan gezien de in artikel 1253ter/4, § 2, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek opgesomde aangelegenheden grotendeels samenvallen met de onderdelen van het ouderschapsplan. Bijgevolg zullen de vorderingen met betrekking tot het ouderschapsplan worden geacht spoedeisend te zijn.

Le but principal de la présente proposition de loi est d'améliorer le dialogue entre les deux parents au sujet de l'éducation de leurs enfants grâce à la conclusion de bons accords. Il est dès lors également prévu que le tribunal pourra remettre l'affaire à une date ultérieure afin que les parents puissent arriver à un accord ou résoudre le différend par voie de médiation. Le tribunal dispose également de la possibilité de renvoyer l'affaire à la chambre de règlement à l'amiable, afin que les parents puissent arriver à un accord.

Cette disposition ne remet pas en question la possibilité donnée au juge d'imposer des mesures provisoires. La situation peut ainsi être réglée temporairement pendant que l'affaire est retenue.

Il est ainsi remédié aux situations d'extrême urgence où il ne serait pas raisonnable de conditionner une décision concernant le droit de résidence des enfants, par exemple, à l'établissement préalable d'un plan de parentalité, *a fortiori* si l'absence de décision est préjudiciable aux enfants en question.

Art. 9

Un article 1253ter/6-1 général (nouveau) détermine le champ d'application et le contenu du plan de parentalité.

Le paragraphe 1er dispose que les parents qui ont mis fin à leur cohabitation sont censés régler dans un plan de parentalité les modalités de l'exercice de l'autorité parentale sur leurs enfants mineurs non mariés et non émancipés communs. Sont également considérés comme "enfants mineurs non mariés et non émancipés communs" les enfants qu'ils ont adoptés conjointement ou les enfants de l'un d'entre eux que l'autre a adoptés.

L'élaboration d'un plan de parentalité est obligatoire dans les cas suivants:

1. lors de l'acte introductif d'instance de demande en divorce pour cause de désunion irrémédiable, conformément à l'article 229 de l'ancien Code civil;

De hoofddoelstelling van dit wetsvoorstel is de dialoog tussen beide ouders over de opvoeding van hun kinderen te verbeteren door het maken van goede afspraken. Daarom wordt meteen ook voorzien dat, ondanks dat de vordering wordt geacht spoedeisend te zijn, de rechtbank de zaak kan verdagen naar een later tijdstip met het oog op het bereiken van overeenstemming tussen de ouders door het sluiten van akkoorden of het oplossen van het geschil via bemiddeling. Ook heeft de rechtbank de mogelijkheid de zaak te verwijzen naar de kamer voor minnelijke schikking, met het oog op het bereiken van een akkoord tussen de ouders.

Deze bepaling doet geen afbreuk aan de mogelijkheid van de rechter om voorlopige maatregelen op te leggen. Op die wijze kan de situatie wel tijdelijk geregeld worden terwijl de zaak aangehouden blijft.

Op deze wijze wordt tegemoetgekomen aan de situaties met een dringende noodzakelijkheid waarin het onredelijk zou zijn om een beslissing over bijvoorbeeld het verblijfsrecht van de kinderen te laten afhangen van het voorafgaandelijk opmaken van een ouderschapsplan, zeker wanneer het uitblijven van een beslissing nadelig zou zijn voor het kind in kwestie.

Art. 9

Een algemeen nieuw artikel 1253ter/6-1 bepaalt het toepassingsgebied en de inhoud van het ouderschapsplan.

De eerste paragraaf benadrukt dat ouders die hun samenleving beëindigd hebben, geacht worden de wijze van uitoefening van het ouderlijk gezag betreffende hun gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen, te regelen in een ouderschapsplan. De gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen betreffen ook de kinderen die de ouders gezamenlijk hebben geadopteerd of de kinderen van één van de ouders die de andere ouders heeft geadopteerd.

Het ouderschapsplan wordt verplicht in de volgende gevallen:

1. bij de gedinginleidende akte tot vordering van een echtscheiding op grond van onherstelbare ontwijking overeenkomstig artikel 229 van het oud Burgerlijk Wetboek;

2. lors de l'établissement de la convention préalable à la demande en divorce par consentement mutuel, telle que visée à l'article 230 de l'ancien Code civil;

3. lors de la cessation de la cohabitation légale;

4. dans le cas où les parents cessent leur cohabitation de fait et où un litige survient concernant l'exercice de l'autorité parentale sur les enfants communs.

Dans les deux premiers cas, l'établissement d'un plan de parentalité est requis au moment où la demande en divorce ou en séparation de corps est soumise au tribunal. Les articles 1254 du Code judiciaire, concernant le divorce pour désunion irrémédiable, et 1288 du Code judiciaire, concernant le divorce par consentement mutuel, sont modifiés dans les articles 10 et 11, afin que le plan de parentalité soit intégré à l'acte introductif d'instance ou à la convention préalable à la demande en divorce (ou séparation de corps).

Un plan de parentalité devra dorénavant aussi être soumis en cas de cessation de la cohabitation légale. L'article 1476, § 2, de l'ancien Code civil prévoit l'obligation de joindre un plan de parentalité homologué datant de moins de six mois à la déclaration écrite de cessation de la cohabitation légale. L'homologation du plan de parentalité est réglée au paragraphe 2 du nouvel article 1253ter/6-1 du Code judiciaire.

Enfin – dès lors que tout enfant a droit à une protection similaire après une séparation, indépendamment de la forme de cohabitation de ses parents – le plan de parentalité est également instauré pour les cas où les parents des enfants cessent leur cohabitation de fait et qu'un litige survient entre eux. Les parents qui ne cohabitent pas et qui, conformément à l'article 374, § 1er, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, exercent conjointement l'autorité parentale et entre lesquels un litige survient, pourront en principe également établir un plan de parentalité. La cessation d'une cohabitation de fait ne requiert aucune intervention juridique ou administrative à laquelle le plan de parentalité pourrait être rattaché. Néanmoins, l'objectif est que les parents assument la responsabilité de l'éducation de leurs enfants dans cette situation également et qu'ils fixent des modalités dans un plan de parentalité, *a fortiori* lorsqu'il apparaît que des litiges surviennent concernant l'éducation d'un enfant commun.

Aussi – suivant l'exemple néerlandais – la présentation d'un plan de parentalité est-elle exigée lors de toute

2. bij de opmaak van de overeenkomst die de vordering tot echtscheiding in onderlinge overeenstemming, overeenkomstig artikel 230 van het oud Burgerlijk Wetboek, voorafgaat;

3. bij beëindiging van de wettelijke samenwoning;

4. ingeval de ouders hun feitelijke samenleving beëindigen en er geschillen rijzen met betrekking tot gemeenschappelijke kinderen.

In de eerste twee gevallen wordt de opmaak van het ouderschapsplan vereist op het ogenblik dat de vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed aan de rechtbank wordt voorgelegd. De artikelen 1254 Ger.W., met betrekking tot de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting en 1288 Ger.W., met betrekking tot de echtscheiding door onderlinge toestemming, worden in de artikelen 10 en 11 aangepast, zodat het ouderschapsplan deel uitmaakt van de gedinginleidende akte of de overeenkomst die de vordering tot echtscheiding (of scheiding van tafel en bed) voorafgaat.

Ook ingeval van een beëindiging van een wettelijke samenwoning, zal voortaan een ouderschapsplan moeten worden voorgelegd. In artikel 1476, § 2 van het oud Burgerlijk Wetboek wordt vereist dat een gehomologeerd ouderschapsplan van ten hoogste zes maanden oud wordt voorgelegd bij het afleggen van de verklaring van beëindiging van het wettelijk samenwonen. De homologatie van het ouderschapsplan wordt geregeld in paragraaf 2 van het nieuwe artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek.

Tot slot – omdat elk kind na een scheiding los van de samenlevingsvorm van de ouders een gelijkaardige bescherming moet krijgen – wordt het ouderschapsplan ook ingevoerd voor de gevallen de ouders van de kinderen hun feitelijke samenwoning beëindigen en waartussen een geschil rijst. Ouders die niet samenleven en gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen overeenkomstig artikel 374, § 1, eerste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek en waartussen een conflict rijst, zullen in principe ook een ouderschapsplan moeten opmaken. Op het moment van het beëindigen van een feitelijke samenwoning is geen juridische of administratieve tussenkomst vereist waar het ouderschapsplan aan gekoppeld kan worden. Toch is het ook de bedoeling dat op dat ogenblik de ouders de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen opnemen en afspraken vastleggen in een ouderschapsplan, zeker wanneer blijkt dat er toch geschillen rijzen omtrent de opvoeding van een gemeenschappelijk kind.

Daarom wordt – naar het Nederlands voorbeeld – het voorleggen van het ouderschapsplan vereist bij

demande adressée au tribunal concernant l'exercice d'un ou plusieurs aspects de l'autorité parentale. Si les parents n'ont pas rédigé de plan de parentalité, le juge retient l'affaire dont il est saisi jusqu'au moment où il y en aura un. Dans les cas d'urgence impérieuse, le tribunal peut cependant se prononcer sur les demandes relatives aux enfants communs. Une exception est également prévue pour les cas où la partie demanderesse ne peut raisonnablement présenter de plan de parentalité.

Le paragraphe 2 du nouvel article 1253ter/6-1 contient les différentes parties du plan de parentalité.

Ce plan de parentalité contient en tout cas des conventions concernant:

1° l'exercice de l'autorité parentale sur la personne et l'administration des biens des enfants;

2° l'organisation des modalités d'hébergement ou, le cas échéant, l'exercice du droit aux relations personnelles;

3° la façon dont les parents conçoivent les tâches familiales et éducatives;

4° la façon dont les parents s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et aux biens des enfants;

5° la contribution de chacun des parents à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants, sans préjudice – le cas échéant – des droits qui leur sont reconnus par le livre premier, titre V, chapitre V, de l'ancien Code civil, tant pendant la procédure de divorce qu'après le divorce;

L'organisation des modalités d'hébergement, visée au 2°, implique également de régler la manière dont l'enfant est hébergé et de déterminer sa résidence principale. À cet égard, les parents se mettent également d'accord sur l'adresse à laquelle l'enfant est inscrit au registre de la population.

Comme indiqué également dans les développements, deux régimes sont ajoutés aux aspects de l'autorité parentale qui doivent déjà être pris en compte dans le cadre de la procédure de DCM.

Un premier aspect traite de la façon dont les parents concrétisent les tâches familiales et éducatives. Ce volet inclut par exemple ce qui est convenu à propos de la responsabilité à l'égard de l'enfant, mais aussi de l'aide

elke vordering betreffende de uitoefening van een of meerdere aspecten van het ouderlijk gezag voor de rechtbank. Ingeval de ouders geen ouderschapsplan hebben opgemaakt, houdt de rechter de voorgelegde zaak aan tot wanneer dat wel het geval is. In dringende en noodzakelijke gevallen kan de rechtbank wel uitspraak doen over de vorderingen met betrekking tot de gemeenschappelijke kinderen. Ook is een uitzondering voorzien voor de gevallen de eisende partij redelijkerwijs geen ouderschapsplan kan voorleggen.

Paragraaf 2 van het nieuwe artikel 1253ter/6-1 omvat de verschillende onderdelen van het ouderschapsplan.

Het ouderschapsplan dient minstens de afspraken te bevatten over:

1° de uitoefening van het ouderlijk gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de kinderen;

2° de organisatie van de verblijfsregeling of, in voorkomend geval, de uitoefening van het recht op persoonlijk contact;

3° de wijze waarop de ouders de zorg- en opvoedingstaken vormgeven;

4° de wijze waarop de ouders elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en de goederen van de kinderen;

5° de bijdrage van elk van de ouders inzake het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen, onverminderd de rechten door hoofdstuk V, van titel V van boek I van het oud Burgerlijk Wetboek toegekend zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding.

De organisatie van de verblijfsregeling, punt 2°, impliceert ook een regeling omtrent de wijze waarop het kind wordt gehuisvest en zijn hoofdverblijf. De ouders komen in die zin ook de plaats waar het kind in het bevolkingsregister wordt ingeschreven overeen.

Zoals ook in de algemene toelichting reeds werd verduidelijkt, worden twee regelingen toegevoegd aan de reeds bestaande aspecten van het ouderlijk gezag waarover in het kader van de EOT-procedure reeds afspraken moeten worden genomen.

Een eerste aspect handelt over de wijze waarop de ouders de zorg- en opvoedingstaken vormgeven. De zorg- en opvoedingstaken zijn bijvoorbeeld de afspraken die gaan over de verantwoordelijkheid voor maar ook

au développement de celui-ci. Il s'agit de questions pratiques: désignation de la personne qui conduit l'enfant chez le médecin, choix de l'école, désignation de la personne qui fait la lessive et le repassage, désignation de la personne qui organise les loisirs, etc. Les parents peuvent également s'accorder à cette occasion en vue d'assurer une éducation uniforme: heure du coucher, devoirs, sorties, habitudes alimentaires et consommation de boissons, utilisation du gsm et de l'ordinateur, etc. Même si une répartition équilibrée de ces tâches entre les deux parents de l'enfant aura généralement la préférence, le régime peut également impliquer que seule la mère ou seul le père assume la totalité des tâches familiales et éducatives. Les parents ne sont alors plus obligés de parvenir, après coup et en cours de route, à une répartition (souvent inégale) de ces tâches. La répartition des tâches familiales convenue au préalable peut être dissociée davantage du régime de résidence. Les parents peuvent ainsi prendre en charge certaines tâches ou les poursuivre même lorsque l'enfant ne réside pas chez eux. On peut ainsi assurer une certaine continuité dans la répartition des tâches en fonction de la situation antérieure à la séparation. Cela incite les parents à continuer à s'occuper de leur enfant de manière créative et à prendre ensemble leurs responsabilités²⁵.

Un autre aspect sur lequel les parents sont invités à réfléchir concerne l'échange d'informations sur des matières importantes relatives à la personne et au patrimoine des enfants mineurs. Les parents sont ainsi encouragés à avoir un minimum de communication non conflictuelle. À un stade ultérieur, les parents décident aussi que l'un d'eux sera chargé de décisions spécifiques qu'il pourra prendre seul, ou que la décision dépendra du parent chez qui l'enfant réside, ou que la décision devra être commune, quel que soit l'endroit où réside l'enfant. Cela permet d'éviter des conflits liés au fait que l'un des parents prend des décisions unilatéralement alors que l'autre parent veut avoir voix au chapitre.²⁶

La proposition de loi ne prévoit pas l'obligation de conclure un accord à propos du traitement d'éventuels différends relatifs à l'interprétation et à l'exécution du plan de parentalité. Les parents seront libres de prévoir des règles en la matière et d'insérer le cas échéant une clause de médiation dans le plan de parentalité. Nous sommes convaincus qu'il convient d'accorder la priorité à la médiation. Celle-ci est toutefois difficile à imposer en pratique. Il semble préférable de laisser les parents libres à cet égard, dans le respect de leur liberté contractuelle. Si le plan de parentalité a pu être élaboré sans heurts et à l'amiable, les parents seront ensuite plus

over de hulp bij de ontwikkeling van het kind. Dit betreft praktische zaken zoals wie gaat naar de dokter, de schoolkeuze, wie wast en strijkt de kleren, wie regelt de hobby's. Verder kunnen onder deze noemer ook afspraken worden gemaakt die een uniforme opvoeding verzekeren zoals afspraken over bedtijd, huiswerk, uitgaan, eet- en drinkgewoontes, gsm en computergebruik, ... Hoewel een evenwichtige verdeling van deze taken tussen beide ouders van het kind meestal de voorkeur zal genieten, kan de regeling ook inhouden dat alleen de moeder of alleen de vader alle zorg- en opvoedingstaken op zich neemt. Op die manier hoeven ouders niet meer achteraf en gaandeweg tot een (vaak ongelijke) verdeling van deze taken te komen. Een op voorhand overeengekomen verdeling van de zorgtaken kan meer loskomen van de verblijfsregeling. Ouders kunnen dan bepaalde taken op zich nemen of verderzetten, ook wanneer het kind niet bij hen verblijft. Zo kan een zekere continuïteit in de taakverdeling bestaan, overeenkomstig de situatie voor de relatiebreuk. Het zet ouders aan om op een creatieve manier de zorg voor hun kind verder te zetten en hun verantwoordelijkheid samen op te nemen²⁵.

Een ander aspect waarover ouders uitgenodigd worden om na te denken, is de uitwisseling van informatie over gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van de minderjarige kinderen. Hiermee worden ouders gestimuleerd om een minimale vorm van conflictloze communicatie met elkaar te hebben. Een stap verder is dat ouders er ook voor kiezen om een van beiden te belasten met specifieke beslissingen die hij of zij alleen mag treffen of dat de beslissing afhangt van bij welke ouder het kind verblijft of dat een gezamenlijke beslissing geldend is ongeacht waar het kind verblijft. Op die manier worden conflicten vermeden van het soort dat de ene ouder eenzijdig beslissingen neemt terwijl de andere ouder recht op inspraak wil.²⁶

Het wetsvoorstel voorziet niet in een verplichting tot het voorzien in een regeling met betrekking tot eventuele geschillen inzake de uitlegging en de uitvoering van het ouderschapsplan uitgewerkt moet worden. De ouders zijn vrij hiervoor een regeling te voorzien en eventueel een bemiddelingsclausule in te voegen in het ouderschapsplan. Wij zijn ervan overtuigd dat het aangewezen is voorrang te geven aan bemiddeling. Niettemin is dit moeilijk afdwingbaar in de praktijk en lijkt het aangewezen de ouders overeenkomstig hun contractsvrijheid hierin vrij te laten. Indien de opmaak van het ouderschapsplan op minnelijke wijze vlot is verlopen, zullen ouders toch

²⁵ K. BASTAITS, e.a., p. 23.

²⁶ K. BASTAITS, e.a., p. 24.

²⁵ K. BASTAITS, e.a., p. 23.

²⁶ K. BASTAITS, e.a., p. 24.

enclins à se mettre d'accord sur d'éventuelles révisions à l'amiable. Les parents qui ont eu plus de difficultés à élaborer un plan de parentalité auront peut-être davantage tendance à opter pour la voie judiciaire. Pour ces cas, l'obligation d'imposer une clause de médiation ne semble pas appropriée.

Il est également prévu que le plan devra mentionner la façon dont les enfants ont été associés à son élaboration. Cette disposition est conforme à l'article 12 de la Convention internationale des droits de l'enfant, qui garantit la participation de l'enfant mineur au processus de décision concernant une question qui l'intéresse. La présente proposition de loi vise à montrer aux enfants qu'ils ont aussi leur mot à dire et qu'il est tenu compte de leur avis dans les procédures de séparation. Il ressort d'une étude récente que c'est encore bien trop peu le cas en pratique.²⁷ C'est pour cette raison que le juge pourra entendre les enfants conformément à l'article 1004/1 du Code judiciaire afin de s'assurer que leurs droits ont été respectés.

L'étude précitée recommande d'imposer aux parents l'obligation d'expliquer pourquoi les modalités d'hébergement sont dans l'intérêt de l'enfant, l'idée étant d'accorder une attention accrue à l'intérêt de l'enfant.²⁸ En conséquence, la présente proposition de loi introduit l'obligation de préciser les modalités d'hébergement retenues dans le plan de parentalité et d'expliquer pourquoi ces modalités sont dans l'intérêt de l'enfant. Les auteurs considèrent cette obligation comme une incitation supplémentaire à bien réfléchir à l'organisation de l'hébergement et à tenir compte des souhaits de l'enfant à cet égard.

Le paragraphe 3 règle l'homologation du plan de parentalité. Dans les procédures de divorce, le plan de parentalité présenté est homologué avant que le divorce ne puisse être prononcé. À défaut d'accord entre les parents, dans le cadre d'une procédure de divorce pour cause de désunion irrémédiable, sur un ou plusieurs points devant être repris dans le plan de parentalité, le tribunal statue d'abord sur lesdits points avant de prononcer le divorce. Les auteurs n'entendent pas ralentir ainsi la procédure de divorce, mais bien inciter les parties à réfléchir aux conséquences du divorce pour leurs enfants, et ce, dans l'intérêt de ces enfants. En ce qui concerne la cessation de la cohabitation légale, l'article 1476, § 2, de l'ancien Code civil dispose désormais qu'un plan de parentalité homologué datant au maximum de

geneigd zijn eventuele herzieningen via de minnelijke weg overeen te komen. Ouders van wie het ouderschapsplan moeilijker tot stand is gekomen, zullen misschien eerder voor de gerechtelijke weg opteren. In die gevallen lijkt de verplichting tot het opleggen van een bemiddelingsclausule niet aangewezen.

Er wordt ook voorzien dat melding wordt gemaakt in het plan hoe de kinderen betrokken zijn bij het opstellen van het ouderschapsplan. Dit is in overeenstemming met artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind dat de betrokkenheid van een minderjarig kind in het besluitvormingsproces over een aangelegenheid die hem aanbelangt, garandeert. Het wetsvoorstel sterkt ertoe de kinderen het gevoel te geven dat ook zij inspraak krijgen en gehoord worden in het kader van een scheidingsprocedure. Uit recent onderzoek bleek dat dit in de praktijk nog veel te weinig gebeurt.²⁷ Daarom krijgt de rechter ook de kans de kinderen te horen overeenkomstig artikel 1004/1 van het Gerechtelijk Wetboek, teneinde te verzekeren dat de rechten van de kinderen nageleefd zijn.

In hetzelfde onderzoek werd aangeraden om de verplichting te integreren voor de ouders om te duiden waarom de verblijfsregeling in het belang is van de kinderen zodat er meer aandacht zou zijn voor het belang van de kinderen.²⁸ Bijgevolg introduceert het wetsvoorstel de verplichting om de in het ouderschapsplan gekozen verblijfsregeling te duiden alsook te verklaren waarom die aansluit bij het belang van de kinderen. De indieners beschouwen deze verplichting als een extra incentive om goed na te denken over de verblijfsregeling en daarbij ook te denken aan de wensen van het kind.

In de derde paragraaf wordt de homologatie van het ouderschapsplan geregeld. In echtscheidingsprocedures wordt het voorgelegde ouderschapsplan gehomologeerd alvorens de echtscheiding uitgesproken kan worden. Ingeval er in de procedure van echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting geen overeenstemming bereikt kan worden tussen de ouders over één of meerdere punten die in het plan dienen te worden opgenomen dan doet de rechter eerst uitspraak over deze punten, vooraleer hij de echtscheiding uitspreekt. De indieners hebben hiermee niet de bedoeling de echtscheidingsprocedure te vertragen, maar wel de partijen aan te zetten om na te denken over de gevolgen van de echtscheiding voor hun kinderen en dit in het belang van deze kinderen. Wat het beëindigen van de wettelijke

²⁷ Kinderrechtencommissariaat, "Het kind weegt te licht", 20 mei 2022, <https://kinderrechten.be/project/dossier-spreekrecht-het-kind-weegt-te-licht>

²⁸ Kinderrechtencommissariaat, "Het kind weegt te licht", 20 mei 2022, p. 12, <https://kinderrechten.be/project/dossier-spreekrecht-het-kind-weegt-te-licht>

²⁷ Kinderrechtencommissariaat, "Het kind weegt te licht", 20 mei 2022, <https://kinderrechten.be/project/dossier-spreekrecht-het-kind-weegt-te-licht>

²⁸ Kinderrechtencommissariaat, "Het kind weegt te licht", 20 mei 2022, p. 12, <https://kinderrechten.be/project/dossier-spreekrecht-het-kind-weegt-te-licht>

six mois doit être joint à la déclaration. Les parents qui souhaitent mettre fin à leur cohabitation légale devront donc faire homologuer leur plan de parentalité par la voie de cette procédure. Si les parents ne parviennent pas à s'entendre sur tous les points du plan de parentalité, il est également prévu en l'occurrence de permettre au juge de statuer sur ces points. Ce jugement permettra alors de déposer une déclaration de cessation de la cohabitation légale auprès de l'officier de l'état civil.

Les parents qui ont cessé leur cohabitation de fait ou n'ont jamais vécu ensemble peuvent également soumettre leur plan de parentalité en vue de son homologation. Ce point est important car, plus tard, en cas de litige éventuel, les parents ne pourront obtenir une décision sur leurs demandes concernant leurs enfants mineurs qu'après avoir soumis un plan de parentalité. Ils pourront également faire homologuer leur plan, ou demander qu'il soit statué sur les points dudit plan à propos desquels ils ne se sont pas mis d'accord.

La proposition confère au tribunal un pouvoir de contrôle, qui lui permet de vérifier que le plan de parentalité est conforme à la loi et n'est pas manifestement contraire à l'intérêt des enfants. Le juge dispose ainsi d'un pouvoir de contrôle marginal lui permettant d'évaluer le contenu du plan de parentalité au regard des intérêts des enfants.

Enfin, le plan de parentalité ne peut pas non plus être un document statique. Il importe que les parents prévoient, dans la mesure du possible, une marge suffisante pour que l'application du plan prenne en compte les changements intervenant dans les circonstances de vie de leurs enfants selon l'âge de ces derniers, ou d'autres changements intervenant dans les circonstances de vie des enfants ou de l'un de leurs parents. Le plan de parentalité doit pouvoir évoluer, dans la mesure du possible, au même rythme que les conditions de vie. C'est pourquoi le § 4 de l'article 1253ter/6-1 dispose qu'un plan de parentalité modifié peut être soumis pour homologation, moyennant l'accord réciproque des parents. De plus, lorsque des circonstances nouvelles modifient sensiblement la situation (d'un) des parents ou celle des enfants, les conventions peuvent être revues à la demande d'un des deux parents.

samenwoning betreft, bepaalt artikel 1476, § 2 van het oud Burgerlijk Wetboek voortaan dat bij de verklaring een gehomologeerd ouderschapsplan van hoogstens zes maanden oud moet worden gevoegd. De ouders die hun wettelijk samenwonen wensen te beëindigen zullen dus via deze procedure hun ouderschapsplan moeten laten homologeren. Ook hier wordt de mogelijkheid voorzien om, wanneer de ouders niet over alle punten uit het ouderschapsplan overeenstemming konden bereiken, de rechter uitspraak te laten doen over deze punten. Met deze uitspraak zal dan een verklaring tot beëindiging van het wettelijk samenwonen kunnen worden afgelegd bij de ambtenaar van de burgerlijke stand.

In de gevallen van een beëindiging van een feitelijke samenwoning of indien de ouders nooit samen hebben gewoond, kunnen zij ook hun ouderschapsplan ter homologatie voorleggen. Dit is van belang omdat zij later bij eventuele geschillen slechts een uitspraak kunnen krijgen over hun vorderingen met betrekking tot hun minderjarige kinderen na voorlegging van een ouderschapsplan. Zij hebben de mogelijkheid om het ouderschapsplan te laten homologeren dan wel een uitspraak te vragen over de punten in het ouderschapsplan waarover zij geen overeenstemming hebben bereikt.

Het voorstel voorziet in een controlebevoegdheid voor de rechtbank waarbij zij mag nagaan of het ouderschapsplan niet strijdig is met de wet en niet kennelijk strijdig is met het belang van de kinderen. De rechter heeft aldus een marginale controlebevoegdheid om de inhoud van het ouderschapsplan af te toetsen aan de belangen van het kind.

Het ouderschapsplan mag tot slot allerminst een statisch document zijn. Het is belangrijk dat ouders waar mogelijk de nodige ruimte voorzien om bij de uitoefening van het ouderschapsplan voldoende rekening te kunnen houden met de wijzigende omstandigheden naarmate de kinderen ouder worden of met andere ontwikkelingen die zich in de leefsituatie van de kinderen of een van de ouders voordoen. Het ouderschapsplan moet zo veel als mogelijk kunnen meegroeien met deze veranderende omstandigheden. Daarom voorziet paragraaf 4 van artikel 1253ter/6-1 dat een gewijzigd ouderschapsplan ter homologatie voorgelegd kan worden mits wederzijdse instemming van de ouders. Ook wordt het mogelijk dat ingeval van nieuwe omstandigheden die de toestand van (één van) de ouders of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, op verzoek van één van beide ouders afspraken kunnen gewijzigd worden door de rechtbank.

Art. 10

Suite à l'introduction du plan de parentalité, l'article 10 de la présente proposition modifie l'article 1254 du Code judiciaire en ce qui concerne la procédure de divorce pour désunion irrémédiable.

Il prévoit de joindre à l'acte introductif d'instance un plan de parentalité reprenant les conventions applicables tant durant la procédure de divorce qu'après le divorce en ce qui concerne les enfants communs des époux.

S'il n'y a pas d'accord entre les parents sur un ou plusieurs points du plan de parentalité, les parents doivent le mentionner dans l'acte introductif d'instance. Selon que la procédure de divorce est intentée sur requête conjointe ou unilatérale, les deux conjoints ou le conjoint requérant mentionnent leurs propositions sur les aspects du plan de parentalité qui n'ont pas fait l'objet d'un accord. L'absence d'accord sur l'un de ces points ou sur tous les points ne peut pas bloquer le divorce. Lorsqu'un accord ne peut être trouvé entre les parents sur un ou plusieurs points, le tribunal se prononce sur ceux-ci avant que le divorce puisse être prononcé.

Art. 11

Cet article instaure dans l'article 1288 du Code judiciaire l'obligation de joindre le plan de parentalité à la convention qui précède le divorce par consentement mutuel. Concrètement, cela signifie que trois aspects viennent s'ajouter aux accords qui font dès à présent partie de la convention, à savoir la façon dont les parents conçoivent les tâches familiales et éducatives, la façon dont les parents s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et au patrimoine de leurs enfants communs.

Les dispositions visés dans les 1°, 2° et 5° figurent actuellement déjà dans la convention qu'il convient d'établir lors d'un divorce par consentement mutuel (art. 1288, alinéa 1er, 2° et 3° du Code judiciaire). Cet article général, qui règle le plan de parentalité, insère dans l'article 1288 un renvoi à l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire et abroge les actuels 2° et 3°.

Art. 10

Naar aanleiding van de invoering van het ouderschapsplan, past artikel 11 van dit voorstel artikel 1254 van het Gerechtelijk Wetboek aan met betrekking tot de procedure van echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting.

Er wordt voorzien dat bij de gedinginleidende akte een ouderschapsplan wordt toegevoegd, waarin de afspraken worden opgenomen die zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding zullen gelden met betrekking tot de gemeenschappelijke kinderen van de echtgenoten.

Indien er geen akkoord bestaat tussen de ouders over één of meerdere punten van het ouderschapsplan, dienen de ouders dit in de gedinginleidende akte te vermelden. Naargelang de echtscheidingsprocedure op gezamenlijk of op eenzijdig verzoek wordt aangevat, vermelden beiden dan wel de verzoekende echtgenoot hun voorstellen over de aspecten van het ouderschapsplan waarrond er geen akkoord is bereikt. De afwezigheid van overeenstemming over één van deze punten of alle punten mag de echtscheiding niet blokkeren. Wanneer er geen akkoord bereikt kan worden tussen de ouders over een of meerdere punten, doet de rechtbank hierover uitspraak, alvorens de echtscheiding kan worden uitgesproken.

Art. 11

Dit artikel voert in artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek de verplichting in het ouderschapsplan toe te voegen aan de toestemming die de echtscheiding door onderlinge toestemming voorafgaat. Concreet komt het erop neer dat naast de afspraken die nu reeds deel uitmaken van de overeenkomst twee aspecten erbij komen, met name de wijze waarop de echtgenoten de zorg- en opvoedingstaken vormgeven en de wijze waarop de echtgenoten elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van hun gemeenschappelijke kinderen.

Op dit ogenblik maken de regelingen bedoeld in 1°, 2° en 5° reeds deel uit van de overeenkomst die moet opgesteld worden in het kader van een echtscheiding door onderlinge toestemming (art. 1288, eerste lid, 2° en 3°, Ger.W.). Door de opname van dit algemeen artikel waar het ouderschapsplan wordt geregeld, wordt in artikel 1288 een verwijzing opgenomen naar 1253ter/6-1 in het Gerechtelijk Wetboek en worden de huidige punten 2° en 3° opgeheven.

Les différentes modalités sont fixées tant pour la période d'essai que pour la période après le divorce.

CHAPITRE 4

Disposition transitoire

Art. 12

L'article 14 insère une disposition transitoire afin de régler l'application de cette proposition de loi dans le temps. Il est dans l'intérêt de la sécurité juridique que les accords et conventions qui ont été conclus par le passé entre les parents d'enfants puissent continuer à être appliqués.

C'est pourquoi le plan de parentalité devient obligatoire pour les séparations qui interviennent après l'entrée en vigueur de la loi (tant en cas de divorce et de séparation de corps qu'en cas de fin de la cohabitation légale ou de fait).

Les parents qui ne vivent pas ensemble et qui exercent conjointement l'autorité parentale conformément à l'article 374, § 1er, alinéa 1er, de l'ancien Code civil et qui ne sont pas encore liés par un jugement ou par une convention homologuée par le juge concernant leurs enfants mineurs communs ont aussi la possibilité d'établir un plan de parentalité qu'ils peuvent soumettre, s'ils le souhaitent, à homologation du tribunal de la famille, conformément au nouvel article 1253ter/6-1, § 3, du Code judiciaire.

CHAPITRE 5

Entrée en vigueur

Art. 13

Cet article dispose que la loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois qui suit sa publication au *Moniteur belge*.

De verschillende afspraken worden vastgesteld voor zowel de proeftijd als voor de periode na de echtscheiding.

HOOFDSTUK 4

Overgangsbepaling

Art. 12

In artikel 14 wordt een overgangsbepaling ingevoegd om de toepassing van dit wetsvoorstel in de tijd te regelen. Het is in het belang van de rechtszekerheid dat de bestaande regelingen en overeenkomsten die in het verleden tussen ouders van kinderen gesloten werden kunnen blijven verder lopen.

Daarom wordt het ouderschapsplan verplicht voor de relatiebreuken die zich voordoen na de inwerkingtreding van de wet (zowel in de gevallen van echtscheiding en scheiding van tafel en bed, als in het geval van de beëindiging van het wettelijk of het feitelijk samenwonen).

Ouders die niet samenleven en overeenkomstig artikel 374, § 1, eerste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen en die nog niet gebonden zijn door een rechterlijke uitspraak of een door de rechter gehomologeerde overeenkomst met betrekking tot hun gezamenlijke minderjarige kinderen, hebben ook de mogelijkheid om een ouderschapsplan op te stellen, dat zij indien gewenst ter homologatie aan de familierechtbank kunnen voorleggen, overeenkomstig het nieuwe artikel 1253ter/6-1, § 3 van het Gerechtelijk Wetboek.

HOOFDSTUK 5

Inwerkingtreding

Art. 13

Dit artikel bepaalt dat het wetsvoorstel in werking treedt de eerste dag van de zesde maand na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

Koen Geens (cd&v)
Nahima Lanjri (cd&v)
Franky Demon (cd&v)
Els Van Hoof (cd&v)
Leen Dierick (cd&v)
Jef Van den Bergh (cd&v)
Servais Verherstraeten (cd&v)

PROPOSITION DE LOI

CHAPITRE 1ER

Disposition générale

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

CHAPITRE 2

Modification de l'ancien Code civil

Art. 2

Dans l'article 229, § 1er, de l'ancien Code civil, remplacé par la loi du 27 avril 2007, la première phrase est complétée comme suit:

“et qu'il a statué sur le plan de parentalité visé à l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire.”

Art. 3

Dans l'article 374, § 2, alinéa 1er, du même Code, inséré par la loi du 18 juillet 2006 et modifié en dernier lieu par la loi du 20 mai 2021, sont insérés, entre les mots “l'accord relatif à l'hébergement des enfants” et les mots “est homologué par le tribunal”, les mots “en tant qu'élément du plan de parentalité conformément à l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire”.

Art. 4

Dans l'article 387ter, § 2, du même Code, inséré par la loi du 18 juillet 2006 et modifié par la loi du 8 mai 2014, les mots “par une convention telle que prévue à l'article 1288 du Code judiciaire” sont remplacés par les mots “par un plan de parentalité visé à l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire”.

Art. 5

Dans l'article 1476, § 2, du même Code, remplacé par la loi du 12 mai 2014 et modifié par la loi

WETSVOORSTEL

HOOFDSTUK 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2

Wijzigingen van het oud Burgerlijk Wetboek

Art. 2

In artikel 229, § 1 van het oud Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, wordt de eerste zin aangevuld als volgt:

“en hij zich heeft uitgesproken over het ouderschapsplan als bedoeld in artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek.”

Art. 3

In artikel 374, § 2, eerste lid van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 18 juli 2006 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 20 mei 2021, worden tussen de woorden “het akkoord over de huisvesting van de kinderen” en de woorden “door de rechtbank gehomologeerd”, de woorden “als onderdeel van het ouderschapsplan overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek” ingevoegd.

Art. 4

In artikel 387ter, § 2 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 18 juli 2006 en gewijzigd bij de wet van 8 mei 2014, worden de woorden “een overeenkomst zoals voorzien in artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek” vervangen door de woorden “een ouderschapsplan als bedoeld in artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek”.

Art. 5

In artikel 1476, § 2 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 12 mei 2014 en gewijzigd bij de

du 21 décembre 2018, il est inséré, entre l'alinéa 2 et l'alinéa 3, qui formera l'alinéa 4, un nouvel alinéa 3 rédigé comme suit:

“Si les cohabitants légaux sont tous deux les parents d'enfants mineurs non mariés ni émancipés, un plan de parentalité homologué datant de moins de six mois doit être joint à la déclaration écrite conjointe ou unilatérale, conformément à l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire.”

CHAPITRE 3

Modification du Code judiciaire

Art. 6

L'article 725bis, § 1er, du Code judiciaire, inséré par la loi du 30 juillet 2013, est complété par un alinéa 3 rédigé comme suit:

“Les décisions judiciaires d'homologation d'un plan de parentalité ou les décisions judiciaires relatives aux points du plan de parentalité au sujet desquels les parents n'ont pas pu trouver de consensus sont jointes au dossier familial.”

Art. 7

L'article 1253ter du même Code, inséré par la loi du 14 juillet 1976 et modifié en dernier lieu par la loi du 21 décembre 2018, est complété par un alinéa 3 rédigé comme suit:

“Si la requête ou la citation porte sur une demande relative à un ou plusieurs enfants mineurs non mariés ni émancipés communs et qu'un plan de parentalité a été établi conformément à l'article 1253ter/6-1, une copie de ce plan de parentalité est jointe à la requête ou à la citation. À défaut d'accord sur la totalité du plan de parentalité, l'acte introductif d'instance mentionne quelles sont les parties demandées qui font l'objet d'un accord et quelles sont celles au sujet desquelles aucun accord n'a été atteint, en en précisant les motifs. Si aucune copie du plan de parentalité n'est jointe, l'acte introductif d'instance en indique les raisons.”

wet van 21 december 2018, wordt tussen het tweede en derde lid, dat het vierde lid zal vormen, een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

“Indien de wettelijk samenwonenden beide de ouders zijn van gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen, dient bij de gezamenlijke of eenzijdige schriftelijke verklaring een gehomologeerd ouderschapsplan van minder dan zes maanden oud te worden gevoegd, overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek.”

HOOFDSTUK 3

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 6

Artikel 725bis, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 30 juli 2013, wordt aangevuld met een derde lid, luidende:

“De rechterlijke beslissingen tot homologatie van een ouderschapsplan of de rechterlijke uitspraken over de punten uit het ouderschapsplan waarover de ouders geen consensus konden bereiken worden aan het famili dossier toegevoegd.”

Art. 7

Artikel 1253ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 14 juli 1976 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 21 december 2018, wordt aangevuld met een derde lid, luidende:

“Ingeval het verzoekschrift of de dagvaarding een vordering betreft met betrekking tot een of meerdere gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen en er overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 een ouderschapsplan werd opgemaakt, wordt een afschrift van dit ouderschapsplan aan het verzoekschrift of de dagvaarding toegevoegd. Bij gebrek aan akkoord over het volledige ouderschapsplan, vermeldt de gedinginleidende akte over welke van de gevraagde onderdelen overeenstemming is bereikt en over welke van de gevraagde onderdelen geen overeenstemming is bereikt, met de redenen daarvoor. Indien geen afschrift van een ouderschapsplan wordt gevoegd, vermeldt de gedinginleidende akte de redenen hiervoor.”

Art. 8

Dans l'article 1253ter/3 du même Code, inséré par la loi du 30 juillet 2013 et modifié en dernier lieu par la loi du 15 juin 2018, il est inséré un § 1er/1 rédigé comme suit:

“§ 1er/1. Sans préjudice de l'application de l'article 1253ter/5, le tribunal peut renvoyer l'affaire au rôle lorsque les parents ne sont pas en mesure de produire un plan de parentalité bien qu'ils y soient tenus conformément à l'article 1253ter/6-1, jusqu'au moment où ces derniers présentent le plan de parentalité.

Par dérogation à l'alinéa 1er, le tribunal peut soit remettre l'affaire, conformément au § 2, soit, s'il peut admettre que la partie demanderesse ne peut raisonnablement pas présenter de plan de parentalité ou qu'elle ne peut présenter qu'un plan partiel, statuer sur les demandes qui lui sont soumises.”

Art. 9

Dans le livre IV, chapitre Xbis du même Code, il est inséré un article 1253ter/6-1 rédigé comme suit:

“Art. 1253ter/6-1. § 1er. Les parents qui, conformément à l'article 374, § 1er, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, exercent conjointement l'autorité parentale, peuvent régler dans un plan de parentalité les modalités d'exercice de l'autorité parentale sur un ou plusieurs enfants mineurs non mariés et non émancipés communs.

L'élaboration d'un plan de parentalité est obligatoire dans les cas suivants:

1° lors de l'acte introductif d'instance de demande en divorce ou séparation de corps, conformément à l'article 229 de l'ancien Code civil;

2° lors de l'établissement de la convention préalable à la demande en divorce ou séparation de corps, telle que visée à l'article 230 de l'ancien Code civil;

3° lors de la cessation de la cohabitation légale conformément à l'article 1476, § 2, de l'ancien Code civil;

4° dans le cas où les parents cessent leur cohabitation de fait et où un litige survient concernant l'exercice de l'autorité parentale sur un ou plusieurs enfants mineurs non mariés et non émancipés communs.

Art. 8

In artikel 1253ter/3 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 30 juli 2013 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 juni 2018, wordt een paragraaf 1/1 ingevoegd, luidende:

“§ 1/1. Onverminderd de toepassing van artikel 1253ter/5, kan de rechtbank de zaak naar de rol verwijzen als de ouders geen ouderschapsplan kunnen voorleggen, hoewel zij overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 daartoe gehouden zijn, tot het ogenblik waarop zij het ouderschapsplan voorleggen.

In afwijking van het eerste lid, kan de rechtbank ofwel de zaak overeenkomstig paragraaf 2 verdagen ofwel kan de rechtbank, indien zij kan aannemen dat de eisende partij redelijkerwijs geen of enkel een gedeeltelijk ouderschapsplan kan overleggen, uitspraak doen over de vorderingen die haar worden voorgelegd.”

Art. 9

In Boek IV, Hoofdstuk Xbis van hetzelfde Wetboek, wordt een artikel 1253ter/6-1 ingevoegd, luidende:

“Art. 1253ter/6-1. § 1. De ouders die overeenkomstig artikel 374, § 1, eerste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen, kunnen de wijze van uitoefening van dit ouderlijk gezag over een of meerdere gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen, in een ouderschapsplan regelen.

De opmaak van een ouderschapsplan is verplicht in de volgende gevallen:

1° bij de gedinginleidende akte tot vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed overeenkomstig artikel 229 van het oud Burgerlijk Wetboek;

2° bij de opmaak van de overeenkomst die de vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed, als bedoeld in artikel 230 van het oud Burgerlijk Wetboek, voorafgaat;

3° bij de beëindiging van de wettelijke samenwoning overeenkomstig artikel 1476, § 2 van het oud Burgerlijk Wetboek;

4° ingeval de ouders hun feitelijke samenleving beëindigen en er een geschil rijst over de uitoefening van het ouderlijk gezag over een of meerdere gemeenschappelijke minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen.

§ 2. Le plan de parentalité visé au paragraphe 1er contient en tout cas des conventions concernant:

1° l'exercice de l'autorité sur la personne et l'administration des biens de ces enfants;

2° l'organisation des modalités d'hébergement ou, le cas échéant, l'exercice du droit aux relations personnelles;

3° la façon dont les parents conçoivent les tâches familiales et éducatives;

4° la façon dont les parents s'informent et se consultent mutuellement sur les questions importantes relatives à la personne et aux biens des enfants;

5° la contribution de chacun des parents à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants, sans préjudice – le cas échéant – des droits qui leur sont reconnus par le livre premier, titre V, chapitre V, de l'ancien Code civil, tant pendant la procédure de divorce qu'après le divorce;

Le plan de parentalité mentionne la manière dont les enfants concernés ont été entendus et ont été associés à son élaboration, ainsi que la mesure dans laquelle leurs observations ont été prises en compte. Conformément à l'article 1004/1, le juge peut entendre les enfants à propos du contenu et de la genèse du plan de parentalité.

Le plan de parentalité justifie les modalités d'hébergement choisies et explique pourquoi ces modalités répondent aux besoins et aux souhaits des enfants concernés.

§ 3. Lorsque, dans les cas visés au § 1er, alinéa 2, 1° et 2°, un plan de parentalité intégral est soumis au tribunal, le tribunal homologue le plan de parentalité avant de prononcer le divorce et pour autant que celui-ci soit conforme à la loi et ne soit pas manifestement contraire à l'intérêt des enfants.

Si, dans le cas visé au § 1er, alinéa 2, 1°, les parents ne parviennent pas à un accord sur les différentes parties du plan de parentalité, le tribunal homologue les accords partiels éventuels conformément à l'alinéa 1er et statue sur les points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé, avant de prononcer le divorce.

Dans les cas visés au § 1er, alinéa 2, 3° et 4°, le tribunal homologue l'intégralité du plan de parentalité qui lui est

§ 2. Het in paragraaf 1 bedoelde ouderschapsplan omvat in ieder geval afspraken over:

1° de uitoefening van het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van deze kinderen;

2° de organisatie van de verblijfsregeling of, in voorkomend geval, de uitoefening van het recht op persoonlijk contact;

3° de wijze waarop de ouders de zorg- en opvoedingstaken vormgeven;

4° de wijze waarop de ouders elkaar informatie verschaffen en raadplegen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en de goederen van de kinderen;

5° de bijdrage van elk van de ouders inzake levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen, onverminderd – in voorkomend geval – de rechten hen door Hoofdstuk V van Titel V van Boek I van het oud Burgerlijk Wetboek toegekend zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding.

Het ouderschapsplan vermeldt op welke wijze de betrokken kinderen gehoord zijn en inspraak hebben gekregen bij de opmaak ervan, alsook in hoeverre hun opmerkingen in aanmerking zijn genomen. De rechter kan overeenkomstig artikel 1004/1 de kinderen horen over de inhoud en de totstandkoming van het ouderschapsplan.

Het ouderschapsplan verantwoordt de gekozen verblijfsregeling en verklaart waarom de regeling aansluit bij de noden en wensen van de betrokken kinderen.

§ 3. Wanneer in de gevallen bedoeld in § 1, tweede lid, 1° en 2°, een volledig ouderschapsplan voorgelegd wordt aan de rechtbank, homologeert de rechtbank het ouderschapsplan, vooraleer de echtscheiding uit te spreken en voor zover dit in overeenstemming is met de wet en niet kennelijk strijdig is met het belang van de kinderen.

Indien in het geval bedoeld in § 1, tweede lid, 1° geen overeenstemming bereikt wordt tussen de ouders over de verschillende onderdelen van het ouderschapsplan, homologeert de rechtbank de eventuele gedeeltelijke akkoorden overeenkomstig het eerste lid en doet zij uitspraak over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waarover geen overeenstemming werd bereikt, vooraleer de echtscheiding uit te spreken.

In de gevallen bedoeld in § 1, tweede lid, 3° en 4° homologeert de rechtbank het volledige ouderschapsplan

soumis par les parents conjointement ou par l'un d'eux, pour autant que celui-ci soit conforme à la loi et ne soit pas manifestement contraire à l'intérêt des enfants.

Si aucun accord ne peut être trouvé sur une ou plusieurs parties du plan de parentalité, le tribunal homologue les accords partiels éventuels conformément à l'alinéa 3 et statue sur les points du plan de parentalité au sujet desquels aucun accord n'a pu être trouvé.

§ 4. Moyennant l'accord réciproque des parents, ceux-ci peuvent soumettre un plan de parentalité modifié au tribunal pour homologation. Lorsque des circonstances nouvelles modifient sensiblement la situation des parents ou celle des enfants, les conventions visées à l'alinéa 3 peuvent être revues à la demande d'un des deux parents conformément aux articles 1253ter/4 à 1253ter/6.”

Art. 10

Dans l'article 1254, § 1er, du même Code, remplacé par la loi du 27 avril 2007 et modifié en dernier lieu par la loi du 18 juin 2018, les modifications suivantes sont apportées:

a) l'alinéa 6 est remplacé par ce qui suit:

“L'acte introductif d'instance peut contenir également, outre les points énumérés à l'alinéa 7 n'ayant pas fait l'objet d'un accord, les demandes éventuelles relatives aux mesures provisoires concernant la personne, les aliments et les biens des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux. L'acte introductif d'instance peut contenir également les demandes éventuelles relatives aux mesures provisoires concernant la personne, les aliments et les biens des parties.”;

b) il est inséré un alinéa 7, un alinéa 8 et un alinéa 9 rédigés comme suit:

“Il est joint à l'acte introductif d'instance, conformément à l'article 1253ter/6-1, un plan de parentalité reprenant les conventions applicables tant pendant la procédure de divorce qu'après le divorce en ce qui concerne les enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux.

À défaut d'accord sur la totalité du plan de parentalité, l'acte introductif d'instance mentionne les parties

dat haar wordt voorgelegd door de ouders gezamenlijk of door een van hen, voor zover dit in overeenstemming is met de wet en niet kennelijk strijdig is met het belang van de kinderen.

Indien er geen overeenstemming kan worden bereikt over een of meerdere onderdelen van het ouderschapsplan, homologeert de rechtbank de eventuele gedeeltelijke akkoorden, overeenkomstig het derde lid en doet zij uitspraak over de punten opgenomen in het ouderschapsplan waar geen overeenstemming over werd bereikt.

§ 4. De ouders kunnen, mits wederzijdse instemming, een gewijzigd ouderschapsplan ter homologatie aan de rechtbank voorleggen. Wanneer nieuwe omstandigheden de toestand van de ouders of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, kunnen op verzoek van een van beide ouders de afspraken bedoeld in het derde lid worden herzien overeenkomstig de artikelen 1253ter/3 tot 1253ter/6.”

Art. 10

In artikel 1254, § 1, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 18 juni 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) het zesde lid wordt vervangen als volgt:

“De gedinginleidende akte kan, naast de punten opgesomd in het zevende lid waarover geen overeenstemming werd bereikt, ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn. De gedinginleidende akte kan ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de partijen.”;

b) er wordt een zevende, achtste en negende lid ingevoegd, luidende:

“Bij de gedinginleidende akte wordt overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 een ouderschapsplan gevoegd waarin de afspraken worden opgenomen die zowel gelden gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding met betrekking tot de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn.

Bij gebrek aan akkoord over het volledige ouderschapsplan, vermeldt de gedinginleidende akte over

demandées sur lesquelles un accord a été trouvé et celles qui n'ont pas fait l'objet d'un accord, en en précisant les motifs.

Le demandeur qui demande le divorce sur la base de l'article 229, § 1er, ou § 3, de l'ancien Code civil formule en tout état de cause une proposition sur les points du plan de parentalité qui n'ont pas fait l'objet d'un accord. Si les deux conjoints demandent le divorce sur la base de l'article 229, § 2, de l'ancien Code civil, ils joignent chacun séparément à la requête une proposition relative aux points qui n'ont pas fait l'objet d'un accord.”

Art. 11

L'article 1288 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 25 mai 2018, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1288. Ils sont tenus de constater par écrit dans une convention le montant de l'éventuelle pension à payer par l'un des époux à l'autre durant la procédure et après le divorce. Le cas échéant, ils constateront également dans cette convention la formule de son éventuelle adaptation au coût de la vie, les circonstances dans lesquelles et les modalités selon lesquelles ce montant pourra être révisé après le divorce. Si les parties ne prévoient pas de pension, il est inscrit dans cette convention qu'elles y renoncent.

Sauf si les parties ont convenu expressément le contraire, le juge compétent peut, ultérieurement, à la demande d'une des parties, augmenter, réduire ou supprimer la pension, si, à la suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.

Conformément à l'article 1253ter/6-1, il est joint à la convention un plan de parentalité contenant les accords qui s'appliquent, tant pendant la procédure de divorce qu'après le divorce, à l'égard des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux.”

welke van de gevraagde onderdelen overeenstemming is bereikt en over welke van de gevraagde onderdelen geen overeenstemming is bereikt, met de redenen daarvoor.

De eiser die op grond van artikel 229, § 1 of § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek de echtscheiding vordert, doet in ieder geval een voorstel over de punten waarover geen overeenstemming werd bereikt. Vorderen beide echtgenoten op grond van artikel 229, § 2, van het oud Burgerlijk Wetboek samen de echtscheiding, dan voegen zij elk afzonderlijk een voorstel over de punten waarover geen overeenstemming werd bereikt bij het verzoekschrift.”

Art. 11

Artikel 1288 van hetzelfde Wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 25 mei 2018, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1288. Zij zijn ertoe gehouden in een overeenkomst het bedrag van de eventuele uitkering te betalen door de ene echtgenoot aan de andere, tijdens de procedure en na de echtscheiding, bij geschrift vast te stellen. In voorkomend geval, zullen zij ook de formule voor de eventuele aanpassing van die uitkering aan de kosten van levensonderhoud, de omstandigheden waaronder dit bedrag na de echtscheiding kan worden herzien en de nadere bepalingen ter zake in die overeenkomst vaststellen. Indien de partijen in geen uitkering voorzien, wordt in de overeenkomst bepaald dat men van die uitkering afstand doet.

Uitgezonderd indien de partijen uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de bevoegde rechter, op vordering van een van de partijen, de uitkering later verhogen, verminderen of afschaffen, indien, ingevolge nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen, het bedrag ervan niet meer is aangepast.

Bij de overeenkomst wordt overeenkomstig artikel 1253ter/6-1 een ouderschapsplan gevoegd waarin de afspraken worden opgenomen die gelden zowel gedurende de echtscheidingsprocedure als na de echtscheiding met betrekking tot de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn.”

CHAPITRE 4

Disposition transitoire

Art. 12

L'obligation visée à l'article 1253ter/6-1 du Code judiciaire s'applique aux personnes suivantes:

1° les époux qui engagent une procédure de divorce après l'entrée en vigueur de la présente loi;

2° les époux qui engagent une procédure de séparation de corps et de biens après l'entrée en vigueur de la présente loi;

3° les cohabitants légaux qui mettent fin à leur cohabitation légale après l'entrée en vigueur de la présente loi;

4° les cohabitants de fait qui mettent fin à leur cohabitation après l'entrée en vigueur de la présente loi;

En dehors des cas visés à l'alinéa 1er, les parents qui ne cohabitent pas et qui, conformément à l'article 374, § 1er, alinéa 1er, du Code civil, exercent conjointement l'autorité parentale peuvent soumettre un plan de parentalité à l'homologation du tribunal à l'égard de leurs enfants mineurs non mariés ni émancipés communs, pour autant que lesdits parents ne soient pas liés par un jugement antérieur ou par une convention homologuée par le juge.

CHAPITRE 5

Entrée en vigueur

Art. 13

La présente loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois qui suit sa publication au *Moniteur belge*.

17 novembre 2022

HOOFDSTUK 4

Overgangsbepaling

Art. 12

De verplichting bedoeld in artikel 1253ter/6-1 van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing op de volgende personen:

1° echtgenoten, die na de inwerkingtreding van deze wet een echtscheidingsprocedure instellen;

2° echtgenoten, die na de inwerkingtreding van deze wet een procedure instellen tot scheiding van tafel en bed;

3° wettelijk samenwonenden, die na de inwerkingtreding van deze wet hun wettelijk samenwonen beëindigen;

4° feitelijk samenwonende partners, die na de inwerkingtreding van deze wet hun samenwoning beëindigen.

Buiten de gevallen in omschreven in het eerste lid, kunnen ouders die niet samenleven en overeenkomstig artikel 374, § 1, eerste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek gezamenlijk het ouderlijk gezag uitoefenen, een ouderschapsplan ter homologatie aan de rechtbank voorleggen met betrekking tot de minderjarige ongehuwde en niet-ontvoogde kinderen waarvan zij beiden de ouders zijn, voor zover zij niet gebonden zijn door een vroegere rechterlijke uitspraak of een door de rechter gehomologeerde overeenkomst.

HOOFDSTUK 5

Inwerkingtreding

Art. 13

Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de zesde maand na die waarin ze is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

17 november 2022

Koen Geens (cd&v)
Nahima Lanjri (cd&v)
Franky Demon (cd&v)
Els Van hoof (cd&v)
Leen Dierick (cd&v)
Jef Van den Bergh (cd&v)
Servais Verherstraeten (cd&v)